

Tapybiškieji ir skulptūriškieji 1863 metų fragmentai

Sukiliminės temos dailės konkurso proga

PRANAS ČEPENAS

Visų pirma noriu pasidžiaugti menininkų susidomėjimu 1863 m. įvykiais. Tie įvykiai mūsų tautai buvo gyvybinės reikšmės. Kaip dabar, taip tada, tauta, kovodama dėl savo laisvės, parodė didelį pasiryžimą ir pasiaukojimą, kovojant tą kovą. Bet ar buvo kada neaktuali laisvės kovų tema meno kūryboje? Mano manymu, ji buvo aktuali ir visada aktuali paliks.

Ne tik senovės Romos imperijoje, Spartako vadovaujamų, vergų kovos dėl laisvės liko įamžintos įvairia meno kūryba. Nepalikto be atgarsio Byrono ar Garibaldžio laisvės kovos menininkų sieloje ir jas jie panaudojo savo kūrybos temoms.

Istorinė tema, mano manymu, negalėtų būti kliūtimi kurti meno veikalą. Atvirkščiai, istorinės temos laikyčiau dargi dideliu paskatu kūrybai.

Niekas nenuvertino dėl temų pasirinkimo nei Tolstojaus veikalo Karas ir taika, nei Stepono Žvėglio Marijos Antuanetės, Schillerio Wilhelmo Tellio ar H. Manno Henriko IV ir t. t.

Tas pat reikalingas ir su mūsų kūrėjais: B. Sruogos — Radvila Perkūnas, Milžino Panksmė, Mykolas Putino — Sukilėliai, Čiurlionienės Aušros Sūnūs, Grušo — Herkus Montė. Toliau sektų V. Krėvė, Maironis, M. Šiaulėniškis ir t. t.

Veikiausia veikalo vertė buvo nustatoma ne pagal pasirinktą temą, bet pagal kūrybinius rezultatus. Vakarų laisvajame pasaulyje niekas meno veikalam nesukerpa modelių, niekas nenustato temų bei jų realizavimo būdų. Plačia žodžio prasme, laisvas menininkas — kūrėjas renkasi temas ir darbo metodus ir, anot Camus, paskui su sava kūryba atlieka išpažintį visuomenei, parodo jai skausmą ir išgyvena džiaugsmą realizuotame meno kūrinyje.

Menininkai, kuriems 1863 metų įvykiai, vienu ar kitu būdu, bus įskėlę kūrybinę kibirkštį ir kuri juose galės suliepsnoti iškilų meno kūrinių, galės nu-džiuginti visuomenę ir suteikti jai šventiško džiaugsmo bei pasigėrėjimo.

Šiame numery:

- Tapybiškieji ir skulptūriškieji sukilimo fragmentai.
- Julijų Kaupą atsisveikinant.
- Vieno vyro divizija.
- Romano "Lūžiai" recenzija.
- Apie skaitytoją ir poeziją.
- O. V. Milašiaus eilėraštis.
- V. Grigaitienę prisimenant.
- Ar gali popiežius būti klaidatikiu?
- Amerikiečiai apie A. Valeškos religinio meno studijos darbą.
- Spygliai ir dygliai.
- P. Brazausko, A. Petrikonio, E. Daugvilienės, G. Žumbakienės, J. Daugvilos, J. Bakio, A. Korsakaitės ir J. Paukštienės dailės darbų nuotraukos.

Ir savosios istorijos pažinimo reikalui arba sava istorija susidomėti kartais gali greičiau žmogui duoti impulso meno kūrinys, negu nuobodūs istoriko išvedžiojimai, nors jie būtų ir paremti pirmaisiais šaltiniais.

1861 metų įvykiai turėjo prologinio tipo įvykių, kuriuos sunku atsieti nuo 1863 m. sukilimo įvykių, kadangi jie beveik visų istorikų pinami vienon grandinėn. Čia turiu galvoje nuo 1861 metų prasidėjusias religinio ir patriotinio atspalvio manifestacijas, kurios vyko ne tik didžiojoje Lietuvos miestuose, bet ir miesteliuose. 1861 m. vasario 19 d. (arba kovo 3 d.) buvo Rusijos imperijoje panaikinta baudžiava, tačiau dar baudžiaunininkai turėjo ją atlikti iki 1863 m. gegužės mėn. Faktiškai valstiečių išsilaisvinimą pagreitino prasidėję 1963 m. įvykiai. Manifestacijos buvo rengiamos įvairiausiomis progomis: unioms priminti, Kosciuškos mirties sukaktuvių proga ir t. t.

Apie Lietuvoje vykusias manifestacijas, pasinaudojęs vysk. M. Valančiaus archyvu, yra parašęs kan. A. Alekna. Aš jums čia pateiksiu 1861 m. liepos mėn. 31 d. manifestacijos aprašymą, stebėtojo plk. Savickio (šiauliškis). Jis rašo taip: Esa, buvę pasklidę gandų, kad į manifestantus rusai šaudysia. Niekas nepaisęs tų gandų ir rengėsi jai. Procesija, su bažnytiniais altorėliais ir vėliavomis, turėjo eiti per Kauno miestą ir per Nemuno tiltą į Aleksotą ir susitikti su "Kunigaikštijos", t. y. Už-

Dr. Julius Kaupas

Pijus Brazauskas

Iš lietuvių religinio meno parodos Chicagoje

Atpirkimas

nemunės — Suvalkijos, procesija ir "atnaujinti" unija. Toliau plk. Savickis rašo, kad lietuvių būdas ramus, nesikarščiuojas, bet pastovus ir ryžtingas, nepasiduodas gąsdinimams. Žmonės,

besiruošia į manifestaciją, eję išpažinėti, taikęsi su asmeniniais priešais ir blogiausiu atveju rengęsi mirčiai. Skirtą dieną minios žmonių nuo Dushydodas gąsdinimams. Žmonės,

Kauną. Moterys daugiausia dėvėjo baltas sukneles, mergaitės, nešę altorėlius, buvo galvas pasipuošusios lelijų vainikais. Procesija turėjo eiti pro miesto roduos (Nukelta į 2 psl.)

Kai sunku žodį parašyti

Julijų Kaupą amžinai atsisveikinant

— Tėti, iš Detroito skambino tas tavo draugas, kur parašė Daktarą Kripštuką. Jis sakė, kad penktadienį atvažiuos į Chicago, — šitaip vasario paskutinės savaitės viduryje, vieną va-

karą man grįžus iš miesto, atpasakojo žinią dukra. Labai apsidžiaugiau, Julius nebuvau sutikęs nuo praėjusios vasaros literatūros vakaro ateitininkų sendraugių stovykloje, Dainavoje. O susitikimai su Julium visada būna malonūs. Valandos, praleistos su juo, man būdavo vis tikras poilsis, tikras visokios įtampos, skubėjimo ir rūpesčių pamiršimas, matant prieš save tokį ramų, besišypsantį veidą ir žmogų, net ir Amerikoje niekur neskubantį, kalbantį lėtai, ir net karščiausiose diskusijose išliekanti tiesiog nesuprantamai šiltai šaltu.

O šį kartą ir konkretūs rūpesčiai vertė mudu susitikti, nes laiškais tokie dalykai sunkiau ir aptariami. Julius buvo pasižadėjęs tremties literatūros dvi-dešimčio proga leidžiamai studijinei knygai parašyti straipsnį, apžvelgiantį laisvojo pasaulio lietuvių literatūros romano pozicijas. Buvau sutikęs tą kolektyvinę knygą redaguoti, ir su Julium jo įsipareigojimo reikais retkarčiais pasikeisdavome laiškais. Tą jo rašomą mūsų romano studiją turėjau gauti šių metų liepos pabaigoje. Darbą Julius buvo jau visomis jėgomis užgules. Tad jo atvykimas į Chicago turėjo būti ir šio dalyko visų aspektų galutinis aptarimas.

Ir, iš tikrųjų, penktadienio vakare Julius jau Chicagoje. Paskambina man. Sutariame, kad šeštadienį prieš pietus jis užeis į "Draugą", o iš ten jau parvyksime mano pastogėn. Tačiau šeštadienį vienuoliktą valandą ryte vėl jis paskambina

į "Draugą". Lyg ir pasiskundžia, kad kažkaip nesveikuoja, tad atvažiuosias apie 1 val. tiesiog į namus. Julius buvo Chicagoje apsisitęs pas Algimantą Mackų, tad kviečiau abudu šia proga mane aplankyti. Svečiai sutartu laiku atėjo. Apšne-kėjome visus literatūrinius reikalus, Julius pasirinko jam trūkstantį rašomai temai knygų ir buvo, kaip visada, ramiai besišypsantis.

Ir štai sekančią dieną, sekmdienį, apie 8 val. vak. vėl telefonas. Girdžiu Algimanto Mackaus balsą... Rodos nespėjau, bet netikiu... Prieš valandą čia pat Chicagoje mirė Julius...

Ir čia norėčiau baigti... Ir toliau man baisiai sunku rašyti, kai žinau, kad Julius jau nebėra, kad jis jau nesišypsos, neįsklausys kito reikiamos nuomonės ir įsiliepsnojusias draugų literatūros diskusijas neatvėsins, flegmatiškai įsiterpdamas: "Palaukit, palaukit... kam čia dabar taip karštai..."

Tačiau baigti negaliu, nes akyse man Julius prieš 25 metus, mūsų kariūnų aspirantų kuopoje bežengias pirmoje aukštaūgių gretose. Tada dar jis, tur būt, nieko nerašė. Arba bent nespausdino. Tačiau kariškų mokslų pertraukose, susimetus krūvon literatams, Julius būdavo vis mūsų tarpe. Jo pastabas, jo kritišką žodį ir jo literatūrinį akiratį sverdavome visada kaip tikrą pinigą. O tų "literatūrinių kareivių" anų 1938 ir 1939 metų sąvartoje mūsų kuopoje Karo mokykloje buvo apšči: Pranas Kozulis, Eulandą ryte vėl jis paskambina (Nukelta į 3 psl.)

Kertinė Parastė

VIENO VYRO DIVIZIJA

Kadaise Br. Raila, rašydamas apie literatūrinės premijas, įtaigojo, jog Lietuvių rašytojų d-jos premija turi atitekti Stepui Zobarskui už tai, kad jis į angliškąjį pasaulį išvedė mūsų pasakas Lithuanian Folk Tales, lietuvių rašytojus antologijoje Selected Lithuanian Short Stories, o dabar atskiras leidiniais supažindino angliškąjį pasaulį su pavieniais rašytojais, kaip V. Kudirka, Ignu Šeiniu ir kitais. Niekas, žinoma, neskyrė jam premijos ir jokie fondai nepadėjo, išskyrus gal vieną kitą paskirą asmenį. Siemet turėjo būti paskirta 2,000 dol. LB Kultūros tarybos premija, bet apie ją negirdėti, o jei ir būtų girdėti, tai pagaliau nebus oficialių paragrafų, pagal kuriuos būtų galima įteikti šiam Lietuvą garsinančiam rašytojui parama. O vienokios ar kitokios paramos vertas, nes vienas, be fondų, be informacijos vedėjų, be jokių organizacijų sugebėjo lietuvių tautai ir kultūrai padaryti tiek gero, ko neįstengė dešimtmečius veikiančios organizacijos ir įstai-gos.

Mes nuolat kalbame apie reikalą informuoti amerikiečius, bet visa tai dažniausiai palieka pasikalbėjimais savo tarpe. Informuoti amerikiečius arba įsiveržti į anglosaksiškąją literatūrą nėra labai lengva ne tik dėl finansinių trūkumų, bet

reikia pažinti ir dar svarbiau, reikia vertėti ir kalbos lygintojų, kuriais tegali būti tik amerikiečiai rašytojai, stilistai specialistai, anglų kalbos profesorai. Visa tai yra milžiniškas darbas, nekalbant jau apie išteklius. Ne vienas mano, kad leidykla yra privatus St. Zobarsko reikalas. Ne, jis reprezentuoja lietuvių ir vien už tai, ką jis atliko, jau vertas didžiausios pagarbos ir paramos. Atminkime, kad amerikietiškos leidyklos vien savo knygų reklamai per metus išleidžia arti ketvirčio milijono dolerių. Nors dešimtą procentą turint tų pinigų, kas išleidžiama, jau būtų galima šį tą nuveikti be jokių tulkų iš šalies.

Lietuviai, nors ir kovojo už savo spaudą caro metais, nors tenka ir dabar už ją kovoti pavergtoje Lietuvoje, nėra dideli spaudos entuziastai. Mes lengviau sudėsimė kokiam nors pastatui šimtus tūkstančių arba net ir sportininkams pasiūsti į kitą kraštą įstengsime sudėti sumas, tačiau, kai reikia rūpintis vertybėmis, kurios gali daug lemti Lietuvos vardo nuolatiniui kėlimui, kurios veržiasi į redakcijas, miestų ir universitetų bibliotekas, mes manome, kad tai yra biznio reikalas.

Angliškų knygų gerą vardą turinti leidykla yra neįkainojamas turtas. Mes galime paskleisti šalia beleristikos dar ir mokslinių knygų, kurių be-

veik jokia amerikietiška, net ir milijonus turinti leidykla be primokėjimo nenori leisti, nes niekas nenori rizikos. St. Zobarsko vadovaujama leidykla Manyland Books turi išskirti ir vardą. Ir tai šalia pinigų yra sunkus ir kietas darbas. Be abejo, kada nors galima bus pagaltoti ir apie pelną, bet pačioj pradžioj kelias nėra pieno milteliais pabarstytas. Mums yra didelis rašytojas V. Krėvė, tačiau nereikia manyti, kad, išleidus jį amerikiečiams, tuoj jis pasidarytų "bestselleriu" ir nešėtų leidyklai milijonus. Pagaliau čia ir mūsų tautinės ambicijos reikalas. O V. Krėvę galima būtų išleisti, jei atsirastų, kas prideda vieną kitą tūkstantį, jei atsirastų, koks asmuo ar klubas, kurie norėtų įamžinti savo vardą ne tik nuotrauka, bet ir ilgus metus gyvenančioj knygoj. Argi nebėra V. Krėvės mokinių, kurie galėtų paremti jo raštų išėjimą anglų kalba, kurie liudytų, kad lietuviai nėra vien tik lentiūgėlių temokanti šokti tauta, šiandien nieko nebepajėgianti sukurti. Be abejo, ne tik Krėvė, bet ir kiti mūsų senieji ir pripažinti rašytojai galėtų išeiti į platesnį pasaulį ir skelbti Lietuvos vardą, lygiai taip pat galėtų išeiti ir kitokių knygų, istorijos ar atsiminimų. Net ir Donelačio monografija.

Visokie agentai skleidžia brošiūras, kad lietuviai prisidėjo prie naciško okupanto, o tuo tarpu mes turime knygų, įrodančių, kad lietuviai sėdėjo vokiškuose ir sovietiškuose kalinimuose. Visa tai būtų galima, jeigu ir ne taip masiškai, su skoniu ir tinkama proga parodyti, bet reikia nors šiek tiek tokios paramos St. Zobarskui, daugiau padaranti, negu iškilmingai savo darbus popieruose skaičiuojas ne vienas visuomeninis ar draugijinis vienetas. Ši vieno vyro divizija daug padarė lietuvių kultūros labui ir dabar tebedirba, tik jai reikia paramos.

Nereikia manyti, kad amerikiečiai, vertindami lietuvių knygas, deda recenzijas, knygų neskaityt. Tokių recenzijų nėra lengva sulaukti, nes jie daugiausia recenzuoja tokias knygas, kurios duoda didelius skelbimus. Bet lietuvių knygų dešimtis kartų buvo recenzuotos be jokių skelbimų. "Saturday Review", gavusi recenziją apie lietuvių beletristų knygą, pasiuntė telegramą leidyklai ir paprašė knygos. Ir tik, kai redaktoriai susipažino su knyga, tada išspausdino ir palankią recenziją. Kiekvienas toks amerikiečių draugų ieškojimas ir veržimasis į amerikiečių kultūringąją visuomenę nėra lengvas, tačiau didžiulį vertingas, ir todėl nereikia užmerkti akių ir palikti didžiulius ir vertinguosius kovos laukus kautis vieno vyro divizijai, konkrečiai St. Zobarskui.

P. Svilius

IŠEIVIJOS PORTRETAI PRO LŪŽTANČIA PRIZMĘ

Jeronimas Ignatonis mūsų spaudoje jau nebe naujokas (romanas "Ir nevesk į pagundą", 1958 m.). Užtat, "Lūžius" atsisversdamas, skaitytojas tikisi ne šiaip sau, pradedančiam atleistinos knygelės, bet geros knygos, kurios mintys, veikėjai bei įvykiai ne tik įdomu skaityti, bet ir atsiminti. Šitokias skaitytojo viltis autorius patiesina, atskleidžiamas prieš jo akis dabartinių lietuvių išeivių gyvenimą Amerikos didmiestyje. Trumpasake, nepuošnia kalba ir labai kukliu stiliumi autorius čia piešia daugiaveidį mūsų visuomenės portretą. Nepatrauklus jis, kartais net atstumiantis, kartais pasigailėtinas, tačiau tikras, kaip tikra ir dažnai graudžiai smulki yra mūsų visų kasdienybė, kai nuvelkam nuo jos blizgantį pretenzijų apsiaustą.

"Lūžiu" veikėjai — lietuviai išeiviai: inteligentai ir praeio-kai ir oportunistai, visi pavergti, jei ne galingo dolerio, tai nevilties ar monotoniškos kasdienybės. Jų veiduose mes lengvai galime atpažinti save, idėjiniai susmulkėjusį, sugobšėjusį, pasimetusį vertybių pasirinkime bei blaškomų neigiamų didmiesčio įtakų.

Neidealus, bet mūsųose tikroviškas

Pagrindinis "Lūžiu" veikėjas — viengungis Rimvydas (jo žmona ir dukra likusios Lietuvoje). Tai viduramžių pasiekęs inteligentas, dirbęs fabrike ir apsi-pračius su ilgamete viengungyste: "Kada noriu einu gulti, kada noriu rūkau! Šeimos smulkmenas manęs nevaržo!" (262 psl.) Tačiau, nežūrint visų viengungiško laisvų, Rimvydas yra vienišas žmogus senatvės tarpduryje. Iki atsiskyrimo nuo šeimos metai nuslopino meilę, tačiau ne pareigos jausmą: Rimvydas deda visas pastangas atsisveičinti žmoną ir dukrą iš Lietuvos. Jis laukia jų ir bijo to susitikimo, nes "visa ateina pavėluotai... Geriau ilgėtis iš tolo, negu sulaukt svajonių išsipildymo". (178 psl.)

Rimvydas nėra idealus nei kaip vyras, nei kaip žmogus, nei kaip lietuvis. Užtat gana natūralus. Jį gerokai verčia doleris: dėl dolerio jis atitrūkęs nuo lietuviškos veiklos ir pareigų. Jis, kartais grubus ir atšiaurus, stengiasi būti realistu, tačiau širdies gilumoje — romantikas, ištroškęs draugystės ir jaunatviškos meilės. Šis personažas yra portretas lietuvių, kurį karo audros išrovė iš gimtosios žemės jau subrendusį, todėl naujame pasaulyje nebegalinti visapusiškai prigyti ir pilnai pri-

Jeronimo Ignatonio "Lūžius" perskaicius

NIJOLĖ JANKUTĖ

sitaikyti, tačiau dar užtektinai jauna, kad bandytų užsimiršti ir užgydyti žaizdas.

Svajonių isikūnijimas ir lietuviškoji sąžinė

Jaunutė, Amerikoje užaugusi Laima ir Lietuvos ilgesiu sergąs senelis Martynas dar labiau paryškina Rimvydo charakterį ir jo dvasinius išgyvenimus. Laima — slapčiausių Rimvydo svajonių isikūnijimas, jo vienišos gyvenimo šiluma bei pro-švaistė. Martynas gi — lietuviškoji Rimvydo sąžinė, materialistinėje aplinkoj sunkiai iš-klausoma. Rimvydas ir bodisi ja ir kartu bijo. Rimvydas ir Laima yra gyvenimo aplinkybių ir likimo kaprizų laužomi žmo-

kovoti. Jo dvasinį smukimą pa-pildo ir fizinis sugriuvimas. Knygos veiksmui rutuliojantis, ir Baublio tragedija intensyvėja, palaipsniui aštrėja jo dvasi-nės regresas, kol viskas baigiasi katastrofa.

Be aukščiau minėtų ryškiųjų veikėjų, autorius parodo savo sugebėjimus, nupiešdamas visą eilę natūralių ir gyvenimiškų lietuviškosios išeivijos portretų. "Lūžiuose" rasime ir pretenzin-gą gobsuolį (Valeras) ir felje-toniškai grubų, taupiais, bet ypač ryškiais bruožais nupieštą jaunuolį, kurio gyvenimo tiks-las — pilna piniginė (Vacius). Čia maišosi ir žmonos išlaiko-mas šykštuolis, pamokslauda-mas apie ekonomiją (Zaremba) ir jokios moralinės atsakomy-bės nepripažįstas bigamistas (Kalvis).

Per nuotolius ir laiką

Įdomūs personažai yra ir Rimvydo žmona su dukra. (Grož-vyda ir Jūra). Tai atstovės nau-jausiųjų laikų opiosios padėties — šeimos, išblaškytos po du ra-dikaliai priešingus pasaulius, susijungimo. Tas susijungimas neatneša nei išsivajotos laimės, nei troškimų išsipildymo, nes, anot autorius, ateina per vė-lai. Per ilgas ilgėjimasis žmones atbukina ir atšaldo širdis. "Lū-kesčių išsipildymas žlugdo", (262 psl.) sako Rimvydas. "At-sikviesdamas mane ir dukrą, padarei, ką privaldėjai padaryti", (207 psl.) šalta kalba Grož-vyda, ir, "Kodėl tu mus palai-kei?" (185 psl.) skaudžiai tėvui prikašioja Jūra, nes "ją apmė-piktumas ir pavydas, kad tė-vas valgė baltą duoną, kada ji ir juodos neturėjo..." (197 psl.)

Jau menčiau autoriui nusise-kęs yra seselės Barbaros por-tretas. Barbaros asmuo yra per-daug teigtas ir išidealizuotas, kad galėtų pasilikti natūralus bei gyvenimiškas. Be to, jos lūpmis kalba pats autorius, iš-sakydamas savo pasaulėžiūrą. Visa tai šį personažą dar labiau apsunkina dirbtinumą.

Persidavinimai ir kitkas

"Lūžiai" — knyga turinti ma-žai silpnųjų, tačiau yra kele-tas krantinčių į akis. Pvz., vy-resnio amžiaus žmogui nebecha-rakteringį gimnazistiški įsimy-lėjėlio dūsavimai, kurie Rimvy-

do personažą kartais net suka-rikatūrina. Be to, Rimvydo ir Laimos santykiai yra labai jau persaldinti, dvelkiantys pasaka apie riterį ir princesę. Laima būtų ideali Lietuvos gimnazis-tės (prieš 30 metų) rolė. Bet kaip šių dienų Amerikos jau-nuolė, ji per daug filosofuoja, vartoja neįtikėtinai gryną bei žodingą lietuvių kalbą (mergai-tė iš šeimos, kurioje lietuvių ve-visai nesirūpinama!) ir jos fė-jiškas švelnumas, deja, neatitin-ka dabarties didmiesčio vaikui. Šiuo atžvilgiu daug natūralesnė yra Laimos draugė Dalia.

Rimvydo jausmams Laimos atžvilgiu vis labiau ryškėjant, gaunasi įspūdis, kad autorius lyg gėdinasi jų ir dėl to kiek-vieną iš veikėjų pokalbį perpi-na filosofavimais, kurie, ypač Laimos lūpose, skamba labai dirbtinai.

Vis dėlto knyga, kurią reikia perskaityti

Nežiūrint šių silpnųjų, J. Ig-natonis su "Lūžiais" atėjo kaip subrendęs, gilios minties auto-rius. Jis vaizdžiai iškelia opi-šias mūsų išeivijos problemas, nebandydamas jų sušvelninti, ir kuria gyvus charakterius, leis-damas jiems pilnai pasireikšti vis gausėjančių įvykių raidoje bei augančioje veiksmo įtampo-jė. J. Ignatonio personažai, ne-žiūrint klystelių ir dvasinių sukrėtimų, sugrįžta prie tikrųjų vertybių. O šiais laikais, kada didelė dalis autorių stengiasi pagarbinti visokių rūšių žmo-giškąjį puolimą, Ignatonio "Lū-žiai" be kompromisų pabrėžia, kad tikroji žmogaus didybė glūdi jo pastangose prisikelti.

Jeronimas Ignatonis, LŪŽIAI. Išleido Lietuviškos knygos klu-bas. Spaudė "Draugo" spaus-tuvė, 1963 m. Aplanko piešinys P. Jurkaus. Kaina \$3.00.

Knygos viršelis, pieštas P. Jurkaus

Antanas Petrikonis

Iš lietuvių religinio meno parodos Chicagoje

Dvasios kova

Kai sunku parašyti žodį

(Atkelta iš 1 psl.)

genijus Matuzevičius, Paulius Jurkus, čia rašantis ir kiti. Ju-lius mūsų literatūrinuos pašne-kesiuos buvo toks savaime su-prantamas ir nuolatinis dalyvis.

Prieš akis ir vėlesnieji, sto-vykliniai metai Vokietijoje. Ju-lius jau rašė noveles, pasakas, knygų recenzijas ir kritikos straipsnius periodinėje spaudoje. Pagaliau pasirodė ir jo pa-sakų knyga "Daktaras Kripštu-kas pragare". Knyga premijuo-jama. Tačiau ir premijų įteiki-mo iškilmėse Julius palieka toks pat kasdieniškai papras-tas, kuklus, atrodo, labiau besi-džiaugias kitų negu savo lai-mėjimais.

Prieš akis ir jo talka man, redaguojančiam anais Vokiet-jos metais "Aidus". Dar ir da-bar, kada įsiskelbia karšta dis-kusijų ugnis tarp katalikų ir li-

beralų, ir kada jau dūmų būna daugiau negu liepsnos, man vėl ir vėl prisimena anų laikų Ju-liaus diskusinis straipsnis pana-šia tema. Tada, išėjus V. Ramo-no "Kryžiams", spaudoje libe-ralimo ir krikščionybės tema buvo audringai įsiūbuota. Julius tada parašė plačios apimties straipsnį, ginantį liberalizmą, atsakydamas dr. Antanui Macei-nai į jo paskelbtuosius tos pa-čios temos straipsnius. Juliaus raštą tada atspausdinau "Aiduose". Ir kai dabar po tiek metų prisimenu aną juodviejų ginčą, bet tokį kultūringą ir džentel-meniską, tokį nepiktybinį, be jo-kių užkulisių strategijų, taip respektuojantį ir priešingą nuo-monę, tai šiandien dažnai net koku darosi, kai tose pačiose pozicijose kitų susikryžiuojama žodžiais, kurių ir žodynuose ne-gali rasti.

Prieš akis Julius ir čia Ame-rikoje, kai buvo organizuojami bei leidžiami "Literatūros Lan-kai". Redakciniame kolektyve jo nebuvo įrašyta. Bet jis sirgtė sirgo visais to žurnalo rūpes-čiais ir kiekvieną atvejų neatsi-sakinėdamas atsiliepdavo į tal-kos šauksmą.

Prieš akis ir šio pastarojo mūsų susitikimo Julius, kai gy-venti buvo belikę tik valandos. Užpultas, kodėl taip ilgai neiš-leidžias savo novelių rinkinio, jis pagaliau prisipažino, kad jau knygą yra paruošęs ir tikrai ne-trukus ją išleisias.

Ir greit tas netrukus buvo visai kitoks. Ir štai prieš akis jau miręs Julius... Ir man trūka-to žodžių. O Julius, rodos, va, ims ir prakalbės, tokiu pat ram-iu ir kitus magiškai raminan-čių balsu: Ir ko jūs čia dabar dėl manęs jaudinatės...

Kazys Bradūnas

OBJEKTYVAUS PAŽINIMO NEUŽTENKA

Simpoziuminės mintys apie skaitytoją ir poeziją

KESTUTIS KEBLYS

sakymą į poezijos vertę jam pačiam, kaip žmogui.

Poezijos vertė ir pažinimas

Ko gali būti verta poezija žmogui? Ar ji naudinga, ar ji gali lygintis su kitom žmogaus primamom vertybėm? Savaime peršasi teigiamas atsakymas, nes antraip poezija būtų nukel-

ta į paprasto žaidimo — pasi-linksminimo lygį. Jei atsaky-mas teigiamas, tad kokia tuo-met poezijos vertė žmogui, kuo ji žmogui naudinga?

Pagal Archibald Mac Leish poezijos bei literatūros vertė glūdi tame, kad poezija žmogų moko, suteikia jam progą pa-žinti gamtą, aplinką, save. Poe-zija tad veda į žinojimą, į pa-žinimą.

Bet pažinimas ir išmintis juk yra mokslo sferoje. Jei tų daly-kų siekia ir poezija, tai koks ta-da skirtumas tarp poezijos ir mokslo? Skirtumas yra toks, kad mokslas tegali duoti objek-tyvų žinojimą. Bet objektyvus, atitrauktas žinojimas dar nėra pilnas pažinimas. Pilnam pažini-mui reikia ir subjektyvaus, as-meininio žinojimo. Poezija (ir bendrai literatūra) kaip tik ir padeda žmogui pažinti betar-piai, subjektyviai.

Ribotumą pralaužianti poezija

Pavyzdžiui paimekim pažinimą tokio paprastam ir kasdieniško dalyko kaip vandens. Studijuo-dami vandenį mokslininkai, mes daug sužinome. Sužinome, kad vanduo susideda iš molekulių, kad vandens molekule sudaro vienas degenio ir du vandenilio atomai, kad vanduo stingsta į ledą prie 0° C. Studijuodami dar toliau, sužinome vandens termodinamines ypatybes, ledo kristalo struktūrą, vandens chem-inį veikimą, optines savybes ir t. t. Ir po tų visų studijų at-rod, kad jau vandenį pažįstame. Taip, pažįstame išsamiai, bet tik objektyviai. Vanduo mums po šių studijų vis tiek dar tik abstrakcija, ne daug ką konkretnesnis dalykas negu for-mulė H₂O. Asmeniškai vanduo

(Nukelta į 7 psl.)

O. V. Milašius *)

APLEISTOS DIRVOS

Kaip tu atklydai pas mane, toks nuolankus ir liūdnas? Aš nebe-žinau. Be abejo, kaip ir mirties mintis — su gyvata pačia. Vienok nuo pelenuotos mano Lietuvos ligi pragariųjų Rummelio nasrų, Nuo Bow - Street'o lig Marais ir nuo kūdikystės ligi senatvės

Aš myliu (taip kaip žmones myliu — Sena, iš gailėsčio, rūstybės ir vienvės nudėvėta melė) užmirš-tas žemes, Kur stypso, čia perdaug lėtai, čia per greit išaugusi žolė, Lyg kūdikiai išblyškę gatvėse be saulės; miesto

Žolė nevalyva, šalta, bemiegė, lyg apnikusi mintis, Atklydusi su vėjais kapinių, Gal būt, kurlam iš šios juodos, nuzulintos drobulės gniužulų, Kuriuos pakriaušėse pasimeta po galva senės, migdomos sutemoj kraupioj.

O iš visų jaunystės metų, nykusių pietuos Ir šiaurėj, lūn įsirėžė štai kas: Līgūsta ir klajoklė mano siela, lyg ištroškusi žolė tarp mūrų, Čia užmiršta ir palikta. Žinau aš tą, kuris aptemdė ir Libano kedrą! Liekana Dailaus nepalytėtos meilės sodo. Ir žinau, Kad ten kadaise, valandai švelniai išmušus, buvo pasodintas šven-tas medis, Kurs duotų liudijimą: priesaila nugarimdo į nebylį amžinybę,

Ir vyras ir žmona bevardžiai mirė, Ir jųjų meilė mirė, Kas gi beatmin? Kas? Gal tu,

Oskaras Vladislovas Milašius

O liūdnas, liūdnas lietaus lašnojime lietuvi? Gal mano siela? Bet greit pamirši tai ir viską.

Ir pas aną lietų, migla ir vėtrės įsitaisė sau bažnyčia. Kai priemiesčius pasiekdavo žiema, kai pirklio laivas Kellaudavo per Prancūzijos ūkanas, — tai būdavo smagu, Vargdieni šventas Julijonai,

Man vaikščioti po tavo sodą! Gyvenau kokėčiausioje lėbonėj, Tačiau mane jau traukė žemės širdis; žinojau: plaka ji ne rožių soduos prižiūrėtuos, O ten, kur auga apleista, skurdi sesulė mano — dilgėlė!

Tai gi, jei nori man patikt — vėliau! toli nuo čia! — Tu klamantis, atgijusiom gėlėm patvinęs sode, Kur kiekviena vienatvė stos su savo veidu ir vardu Ir bus žmona,

Pasaugoki prie samanoto mūro, kur driežai Tau rodo Ariello miestą nekaltų migloj, Pasaugok mano gailiai meilei užkampį, puvėsių, šalčio ir tylos bičiulį, O kai mergelė su Thummin ir Urim krūtim

Palms mane už rankos ir nuves tenai, lai žemėj liūdentieji Atsimena, mane pažįsta ir pasveikina: ir dagis, Ir dilgėlė augsta, ir vilkvyšnė, vaikystės priešė, O jie juk žino, jie išmano,

Išvertė A. Vaiciulaitis

*) Siemet kovo mėn. 2 d. suėjo 25 metai nuo lietuvių poeto, fi-losofo, mistiko ir Lietuvos diplomato Oskaro Vladislovo Milašiaus mirties. Savo veikalus jis rašė prancūzų kalboj, didžiąją savo gyven-i-mo dalį praleido Prancūzijoje, Paryžiuje, netoli kurio, Fontainebleau vietovėje, ir mirė. Laikomas vienu ryškiųjų, tarpkario metuos prancūziškai rašiusių poetų. Šio laikotarpio prancūzų poezijos antologijos ir literatūros istorijos neapsieina be Milašiaus (rašėsi O. W. de Lubiez-Milosz) pavardės, visur pabrėždamos, kad jis esąs lietuvis.

VLADISLAVA GRIGAITIENĖ

1890 — 1961

VLADAS JAKUBENAS

Šio straipsnio pradžioje noriu pabrėžti, kad jo autorių su mūsų žymia dainininke Vladislava Grigaitiene nerišo nei asmeniškai draugystė, nei artimesnė pažintis. Net ir 12 metų drauge dirbant Kauno konservatorijos mokomojo personalo kolektyve, santykiai tebuvo formalistiškai korektiški. Užtat įvairiomis progomis ir įvairiais laikotarpiais buvo nemažai progų gėrėtis jos meniškais pasirodymais, o taip pat ir stebėti jos padarytą nuostabią pažangą, praplečiant ir tobulinant jai įgimtus stambius duomenis. Šios aplinkybės atima iš atsiminimų asmeniško kontakto atmosferą, bet užtat suteikia nuotolio perspektyvą ir eventualiai padidina objektyvumą.

Pirmieji įspūdžiai iš Carmen

Pirmieji įspūdžiai siekia tolimą praeitį: mūsų Valstybės kūrimosi pradinį, sunkų laikotarpį, kai buvau dar Kauno "Aušros" gimnazijos suole bei J. Naujalo įsteigtos muzikos mokyklos fortepijono klasėje. Mūsų opera dar tebuvo tik projektuojama, gausu buvo koncertų, kuriuose rodydavosi iš visur sugrįžę mūsų artistai. Dainininkų tarpe ryškėjo aukšto ūgio, tauraus grožio, santūrios laikyenos solistė, apdovanota puikiu mezzosopranu. Jos balsas žinovų buvo apibūdinamas kaip nepaprastas, nors pasisekimo publikoje atžvilgiu ją nustelbdavo baritonas J. Bieliūnas ir, kiek vėliau tėvynės sugrįžęs, Kipras Petrauskas.

Pirmuose mūsų operos pastatymuose, kuriuos teko matyti, nebuvo ryškesnių progų pasirodyti V. Grigaitienei. Užtat ryškus ir įdomus įspūdis pasiliko iš operos "Carmen", kurios pasakutines repetitijas ir premjerą teko matyti 1924 m. pradžioje, man baigus gimnaziją Biržuose, ruošiantis konservatorijos studijoms užsienyje ir retkarčiais lankantis Kaune. Pastatymas buvo sklandus, genialiai sukurta opera padarė didelio įspūdžio. Deja, jos scenišką pusę turėjo keistų brožuų. Kipras Petrauskas, Petrapijlyje Don José nedainavęs, pradžioje nenorėjo tos rolės imtis ir Kaune, argumentuodamas, kad esąs jai "per sunkus". Premjeroje Don José dainavo A. Kutkus, pasirodęs su sau įprastu spalvingumu ir įspūdingumu: jo ūgis, palyginus su V. Grigaitiene, buvo gerokai mažesnis. V. Grigaitienė dainavo puikiai, gerai atrodė, tačiau jos vaidyba prilygo monumentaliai, gražiai statulai, kas ryškiai kontrastavo su temperamentinga A. Kutkaus vaidyba; Carmen vaidybos statiškumas nepalankiai pabrėžė juodviečių ūgio skirtumą. Vientelės įtikinama scena buvo operos gale, kai Carmen atsisakė mylėti Don José. Bendra diagnozė dėl V. Grigaitienės tada buvo: puiki dainininkė, tačiau sceniškai beviltiška.

Nuostabūs pasikeitimai

Praėjo eilė metų. Nuo 1932 m. teko pastoviai įsikurti Kaune, kaip Konservatorijos mokytoju, o kartu "Lietuvos Aido" recenzentu. Valstybės teatras pasidarė pastoviai lankoma vieta. V. Grigaitienė spindėjo kaip mūsų operos primadonna; ją sunku buvo bepažinti. Visų pirma ji pasidarė sopranu; jos balsas buvo dabar skambus, šviesaus tembro dramatinis sopranas, puikiai valdomas per visą skalę; aukštose gaidose ji galėjo savo "forte" viršyti visą masinį ansamblį; vienodai lengvis dėlto klausytojus pasiekias vai jai sekėsi ir švelniausias,

"pianissimo", neišskiriant aukščiausių gaidų. Ji galėjo be sunkumų ant ilgų gaidų ir aukštame registre iš "pianissimo" pakilti iki didžiausio "fortissimo" arba lėtai nufiliruoti priešinga linkme. Kas svarbiausia: ji taip pat gerai valdė ir "mezza voce", bei vidurinę registrą (šito trūklo daugeliui mūsų sopranų). Šalia to ji pasižymėjo tvirtu, tikslu, kiek šaltoku muzikalumu, su neklaidinga intonacija ir preciziškais ritmais.

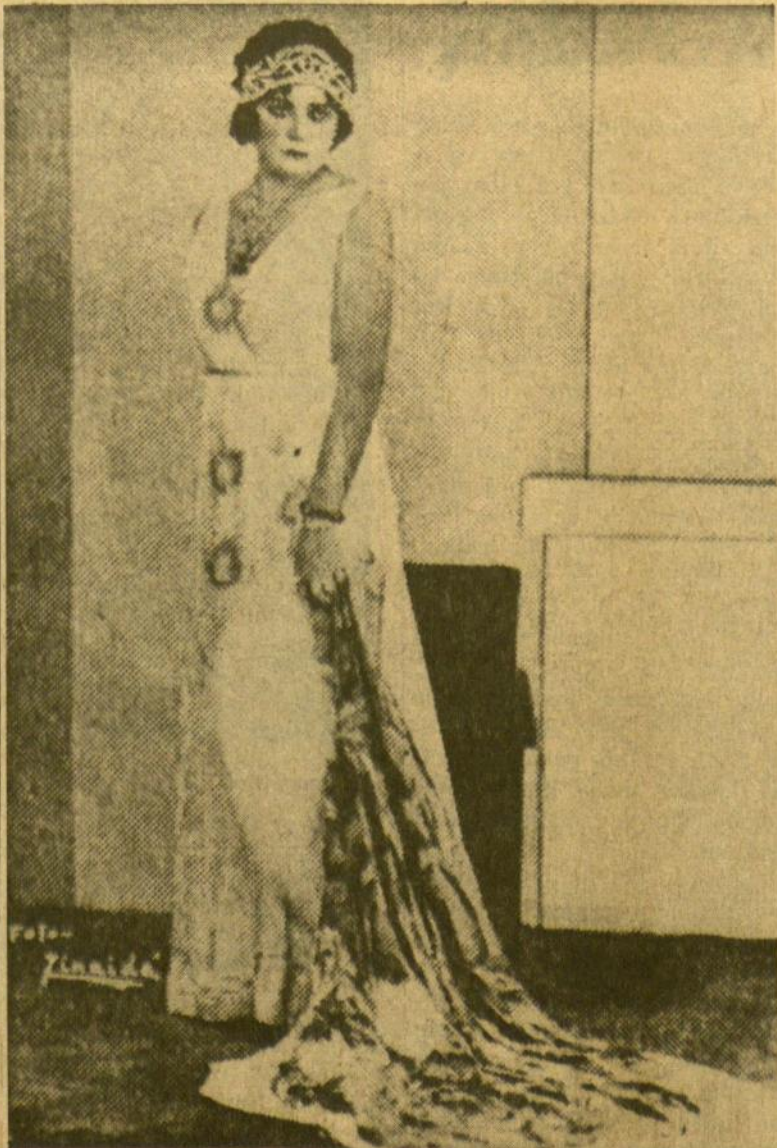
Šalia jos vokales metamorfozės iš mezzo soprano į dramatinį sopraną, sunkiai įtikėtina pažanga įvyko ir vaidybiniame pusėje. V. Grigaitienė nepasidarė tuo, ką galėtume apibūdinti kaip talentingą, impulsyviai temperamentingą vaidintoją — tai jai tikrai nebuvo įgimta, tačiau ji įgijo gražios scenos technikos, pažindama savo duomenis, jausdama savo kūną, mokėdama išnaudoti savo monumentalų, šaltoką grožį. Jos sudaryti sceniški vaizdai buvo kiek skulptūriški, rezervuoti, tačiau įtikinami, savyje užbaigti. Galime tarti, kad V. Grigaitienei pavyko pilna to žodžio prasme save surasti scenoje kompensuojant įgimto gabumo trūkumą giliu žinojimu, savęs pažinimu ir aukšta inteligencija.

Kas būtų neginčytina

Būdama neginčytina mūsų operos primadonna, kai kuriose rolėse vis dėlto V. Grigaitienė "nukonkuruoja", kaip pvz. "Toskoje" ją pralenkė puikiai vaidyba ir, nepaisant nevaisingos malonaus tembro, artistišku dainavimu M. Rakauskaitė; trumpoje G. Puccini operoje "Sesuo Angelica" daugiau tragiško nuosirdumo parodė A. Staškevičiūtė. Tačiau V. Grigaitienės duoti vaizdai ir tose operose pasilieka atmintyje: gal kiek šaltesni, santūri, bet taurūs, užbaigti savyje. Nepalyginama užtat V. Grigaitienė buvo rolėse, kur tiko tam tikras statinis, monumentalus vaizdas, kaip "Aida", Elizabeth "Tannhauseryje", Leonora "Trubadūre", ir, daugelio kitų tarpe, kaip Gražina to paties vardo J. Karnavičiaus operoje. Galime tarti, kad kaip "Wagnersaengerin" V. Grigaitienė buvo tikras "žuvis talentas", nes Kauno scenoje ėjo tik dvi R. Wagnerio operos; tuo tarpu galima būtų drąsiai diskutuoti, kad V. Grigaitienė būtų galėjusi puikiai pasirodyti kiekvienoje atitinkamo balso Wagnerio operų rolėje ir pateisinti save net ir pirmajose Vokietijos bei likusios Europos scenose.

Visais sugebėjimais ir visa siela

Kokiu būdu buvo pasiekta V. Grigaitienės tokia didelė pažanga visose operinio meno srityse? Atrodo, čia turėjome laimingą kombinaciją stiprios, tikslingos valios, didelio darbštumo ir aukštos inteligencijos. Dėl vaidybos technikos Kaune buvo pasakojama, kad ji buvo si kačkokių specialioje mokykloje Berlyne, gur be kitko, grakštumui pasiekti ji mokinosi (ir išmokusi) vaikščioti ant ištiestos virvės, kaip cirko akrobatė... Šiaip, pasiekusi meno viršūnių, V. Grigaitienė atostogų metu reguliariai važinėjo į Vakarų Europą tobulintis. Per daug palankios Lietuvos teatro sąlygos kartais nepalankiai veikdavo mūsų operos korifejus, sukeldamos tam tikrą "nebojimą", net apsilėdimą; nevisai svetimas tam buvo ir pats Kipras Petrauskas. Nieko panašaus nejutome V. Grigaitienės asmenyje; jos vokalas buvo pa-

Vladislava Grigaitienė

laikomas nuolat pilnoje formoje, rolės iki smulkmenų išmoktos, išbaigtos muzikališkai, vokalistiškai ir sceniškai. Atrodo, jai nebuvo skirtumo tarp "gala" ar eilinių spektaklių: į kiekvieną ji įdėdavo pilną savo sugebėjimą. To negalėjome pasakyti apie kai kuriuos kitus mūsų operos didžiūnus.

Koncertinė veikla V. Grigaitienės per daug nesidomėjo, tačiau porą kartų teko įvairiomis progomis ją girdėti išpildančią ilgesnį programą, daugiausia rusų klasikų romansus; ir šioje srityje ji stebino užbaigtu ir stilingu atlikimu.

Motiniška pedagogė

Kaip pedagogė, V. Grigaitienė išaugino ištisą dainininkų kartą, būdama svarbiausia pastovia dėstytoja konservatorijoje. Jos metodai vieniems puikiai tiko, kiti, kaip tai dažnai esti, šalia jos kartais ieškojo ir kitų mokytojų. Tačiau tiek vieni, tiek kiti ją prisimindavo ir prisimena su pagarba bei simpatija. Įdomu, kad iš šalies žiūrint, V. Grigaitienė atrodė išdidai, milžiniško ūgio, gerai išauklėta, korektiška, šalto ir neprieinamo grožio; tuo tarpu jos būvę mokiniai ją apibūdina, kaip nuosirdžią, motinišką, nors ir griežtą, susirūpinusią ne tik mokinių balso problemomis, bet ir jų privačiais vargais, dažnai ištiedama jiems pagalbos ranka.

Nuosprendis naujose sąlygose

Atvykusi į šį kraštą, V. Grigaitienė užbaigė savo dainininkės kelią kietu ir žiauriu akordu: ji nebedainavo. Jos argumentai buvo: "Buvau primadonna, toje srityje mačiau viską, kas geriausia; dabar esu siuivyklos darbininkė; tuo, kuo buvau, negaliu jokiomis sąlygomis būti; užtenka, nebedainuosiu". Į šią savo nutarimą ji neįnešė jokio kartėlio, ar apmaudo; jos nuotalka naujose sąlygose buvusi šviesi, su giedrios ironijos prienaiša. Sutikusi kartais pagiedoti bažnyčioje, ji nusteindavo puikų savo balso skambesiu. Ją kažkas paklausė: "Ponia, kodėl Jūs nebedainuojate?" Ji atsakiusi: "Kaip tai malonu girdėti; o kas būtų, jeigu manęs klausytų, kodėl Jūs dar tebedainuojate?"

Vladislavos Grigaitienės asmenyje turėjome pavyzdį artistės, kuriai buvo daug duota, bet kuri ir daug iš savęs padarė. Kauno teatre, beklausant operos "Gražinos", kurioje titulinę rolę dainavo V. Grigaitienė, atėdavo mintis: ar nėra joje įsikūnijusi legendarinė Gražinos dvasia, kitame laikotarpyje, kitomis sąlygomis ir kitoje srityje?

—o—

Taigi, kai pasaulis, kaip sako Platonas, yra Dievo kūryba, tai aš stebiuosi grožiu, tačiau pats atsikreipiu į Kūrėją.

Athenagoras

MŪSŲ KALBA

RED. DR. PR. SKARDZIUS

Lietuviškų vardų ir pavardžių rašyba

Daugumas lietuvių per daug taikosi prie svetimųjų, pasibaisėtina darydami savo pavardes, vardus. Kokią pavardę, vardą gavome iš tėvų, kokią įrašyta gimimo dokumentuose, tokia ir godotina. Išimtiniais atvejais jos lietuvinčios, slaviškos, vokiečių ar germaniškos galūnės sutrumpinant lietuviškai skambančiomis. Darytina su pagarba lietuvių tautai, lietuvių kalbinėms taisyklėms.

Koktu, kai nauji "amerikoniai" iš Jonų "pavirsta" į John, Juozas į Joseph, Bronius į Bruno, Petras į Peter, ar Antanas į Anthony. Negeriau su mergaičių vardais. Buvo puikiai skambanti Danutė, pasidarė kažkinokia Dana. Pasididžiutina lietuvišką vardą turinti Birutė "persikrikštijo" į liežuvį lauziančią Ruth, Agnutė į Agnes, Onutė į Anna, Petronėlė į kažkinokią Frances ir t. t.

Dar prasčiau, kai istorinius vyriškus vardus, lyg lietuviškus "Ruth", narpliojančiai sudarko. Vytautas "pasidaro" Vic ar Victor, Kęstutis rašosi Charles, iš

Algirdo "gimsta" Albert, iš Rimtauto — Rey, iš Vytenio kažin koks išgama Ty ir t. t.

Panašioms gėdingiems lietuviškų vardų, pavardžių kraipymams turėtų priešintis visi: lietuvių klebonai, kunigai, organizatorių klebonai, kunigai (aišku, cijos, tėvai, broliai, seserys, kaimynai, draugai, draugės, visi lietuviai, visos lietuviškai padorios lietuviškos).

Turintieji gražias, skambias, skirtingas lietuviškas pavardes, retus, istorinius, lietuviškai užrašytus vardus turi jais didžiulius. Jų gali gėdintis tik gėdos verti.

Kitas dalykas — lietuviškų vardų pavardžių rašymas vokuose, laiškuose. Amerikiečių, vokiečių ar kitam paštui nebus sunku laišką įmesti į namo dėžutę, jei ten bus užrašyta lie-

tuviškai, o ne svetimautiškai. Ir su lietuviška galūne. Sakysime, kokio nors Gustačio žmona būtų Gustaitienė, o ne Gustaitis, o jo ir jų dukrelė Gustaitytė, o ne vyriškai skambanti -tis. Nevenkime lietuviškomis galūnėmis adresuoti laiškus. Ir užuot Mr., rašykime Ponas ar tolygiai: Miss — Panelė, Panelei, Mrs. — Ponia, Poniai.

Per daug pataikaudami svetimiesiems, nei kiek nelaimime jų simpatijų. Priešingai, jie gal mano, kad mes labai "minkšti", nebranginame savo vardų, pavardžių. O jei taip, tai gal nebranginame ir kitų lietuviškų savybių, pvz., savo kalbos papročių, rašto, kultūros... Jei taip, tai kur tas lietuviškas savitumas, garbingumas?..

Algirdas Gustaitis

● Alg. Kezio, S. J., foto kūrinių parodą kovo 14—15 d. d. organizuoja Lietuvių Bendruomenės New Yorko apygarda Apriškimo parapijos salėje, Brooklyne. Šia proga parodos eksponatų autorius duos pašnekesį tema "Religinio meno paminklus Europoje aplankius". Pašnekesys bus pailiustruotas ekrane rodomom spalvotom skaidrėm.

4½%

5%

current dividend on investment bonus
DIVIDENDU MOKAM PAGAL VISAS TAUPYMO SĄSKAITAS.
Už 1 metų investavimo bonus mokame 4½% dividendų kas pusmetį ir dar išmokame po ½% už kiekvienus metus, 4 metams praėjus.
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 ARCHER AVENUE, CHICAGO 32, ILLINOIS
Valandos: Pirmad., antradi., penktadi., ir šeštadi. 9 v. r. — 4:30 p. p.
Trečiadi. uždaryta: ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

CIRCUIT T.V. AND RADIO SERVICE
sav. DAN LIUTIKAS
Ekspertai Visų Gamybų. GREITAS pataravimas į NAMUS ar
DIRBTUVEJE. Garantuotos dalys ir darbas.

2412 WEST 71ST ST. CHICAGO, ILL. PHONE: 471-2446

PAVASARIUI ateinant LAIKAS svarstyti JŪSŲ nuosavybės klausimus

Čia jums pagalbon gali ateiti

Standard Federal SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Jau nėra per anksti pradėti darytis dėl jums tinkamo namo ar planuoti taisydamą jūsų turimo namo.

Paskolos namams įsigyti gali būti duodamos iki 90% nuo namo vertės išsimokėtinai iki 30 metų.

Paskolos duodamos iš žemiausio galimo procento.

MORGIČINĖS PASKOLOS jums laisvai leidžia:

— Papildomai skolintis bet kuriems jūsų svarbiems reikalams, skolos sumą vėl pakeliant iki originalės jūsų pirmo morgičiaus sumos.

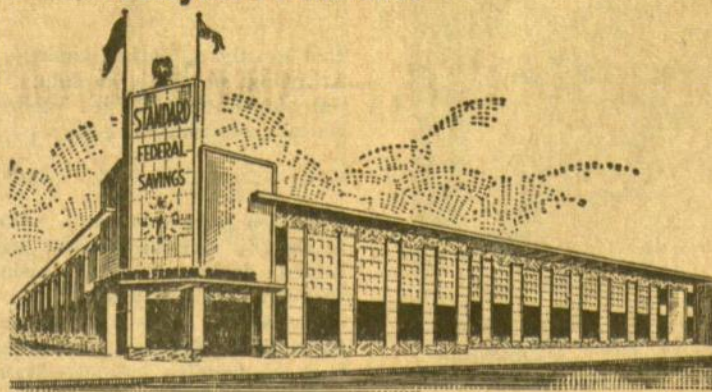
— Daryti papildomus mokėjimus pirmyn.

NAMAMS TAISYTI paskolos gali būti duodamos iki 5 metų išsimokėjimui ir be jokių jums papildomų skolinimosi išlaidų.

Teiraukitės asmeniškai arba telefonu Virginia 7-1141.

JUSTIN MACKIEWICH,
Valdybos Pirmininkas

JUSTIN MACKIEWICH Jr.,
Prezidentas

DARBO VALANDOS:
Pirmad. 9 iki 8 val. vak.
Antradi. 9 iki 4 val. vak.
Trečiadien. — nedirbama.
Ketvirtadi. 9 iki 8 val. vak.
Penktadi. 9 iki 4 val. vak.
Šeštadi. 9 iki 12 val.

Chartered and Supervised by the U.S. Government

4192 ARCHER AVE.

CHICAGO 32, ILLINOIS

VI 7-1141

FRANK'S T.V. & Radio, Inc.

3240 S. HALSTED STREET

Didelis pasirinkimas įvairiausių televizijos, radio, stereo aparatų. Pardavimas ir taisymas.

Savininkai J. Bendoraitis ir P. Endzells

Telefonas: CA 5-7252

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

TURI DVI KRAUTUVES CHICAGOJE:

BRIDGEPORTE, 3207 S. Halsted St., Victory 2-4226
Vedėjas E. RUDAITIS

FURNITURE CENTER, INC.

MARQUETTE PK., 6211 S. Western, Prosp. 8-5875
Vedėjas J. LIEPONIS

Pirmadien. ir ketvirtadien. nuo 9 iki 9:30; kitomis dienomis nuo 9 iki 6 v. v.
Penktadieniai vakare iki 9:30 val. vakaro. Sekmadieniai atdara nuo 12 iki 5 valandos.

Ar gali popiežius būti klaidatikiu?

Praėjusių metų pabaigoje Romoje išėjo iš spaudos kun. dr. Jono Bičiūno lotyniškai parašyta studija, sugretinanti ir lyginanti dviejų šešioliktojo šimtmečio kardinolų: šv. Roberto Bellarmino ir Jono Turrecrematos mokslą apie Bažnyčią, popiežiaus neklaidingumą, visuotinių susirinkimų autoritetą ir kitus konstitucinius Bažnyčios klausimus.

Galima suprasti, kodėl ši knyga buvo išleista dabar, nes šie klausimai, vykstant Visuotiniam Bažnyčios susirinkimui, darosi aktualesni. Ypatingą dėmesį autorius kreipia į kard. Turrecrematos mokslą, kuris paskutiniuoju laiku buvo lyg primirštas, kai šv. Bellarmino raštais yra plačiau naudojamas. Autorius atkreipia dėmesį į tai, kad kard. Bellarminas, rašyda-

mas savo studijas, plačiai naudojo Turrecrematos raštus, ką jis dažnai pasako.

Nesileidžiant į šių dviejų autorių Bažnyčios konstitucijos sampratų plonybes, kurias kun. Bičiūnas gretina ir aptaria, galima atkreipti dėmesį į vieną klausimą, kuris gali žadinti ir mūsų smalsumą. Tai yra popiežiaus — klaidatikio galimybė. Šį klausimą svarsto abu kardinolai. Prie jo jie prieina, svarstydami apie tai, kada tikintis žmogus, pasidarys klaidatikiu, įaujasi buvęs Bažnyčios nariu. Turrecremata mano, kad ne tik vieši, bet ir slapsti klaidatikiai Bažnyčiai nepriklauso. Bellarminas mano, kad slapsti klaidatikiai dar tebėra Bažnyčios nariai.

Bet kaip būtų, jei popiežius

pasirodytų esąs klaidatikis? Abu autoriai sutinka, kad popiežius, kaip privatus asmuo, gali klysti. Turrecremata aiškina, kad ypatinga šv. Dvasios globa popiežiui yra suteikta ne kaip privačiam asmeniui. Šv. Bellarminas yra linkęs manyti, kad popiežius, net kaip privatus asmuo, vargiai ar galėtų pasidaryti klaidatikiu, t. y. užsikirtęs laikytis priešingo tikėjimui mokslo. Tačiau jeigu toks atvejas būtų, abu autoriai yra vieningos nuomonės, kad toks popiežius neturi teisės savo mokslo Bažnyčioje skelbti, nes tuo pačiu jis savo popiežiškas privilegijas ir pareigas būtų praradęs.

Bičiūnas dar austoja prie abiejų kardinolų pažiūros tokiu atveju, jei popiežius slapčiai (mes, gal būt, sakytume: privačiai) yra klaidatikis. Turrecremata laikosi nuomonės, kad ir šiuo atveju popiežius savo

pareigas ir privilegijas būtų praradęs.

Taip buvo diskutuojama apie popiežiaus neklaidingumą šešiolikto šimtmečio pabaigoje ir septyniolikto pradžioje. Ilgainiui šios diskusijos privedė prie to popiežiaus neklaidingumo formulavimo, kuris buvo padarytas Pirmajame visuotiniame Vatikano susirinkime. Ten kaip tik buvo priimta kard. Bellarmino formulė, kad popiežius yra neklaidingas tikėjimo ir doros dalykuose, kai jis kalba "ex cathedra". Turrecremata šių žodžių dar neturi, bet jis aprašomuoju būdu nusako, kada popiežiaus sprendimas yra neklaidingas, būtent: kai jis kalba, kaip aukščiausias ir visuotinis mokytojas, nusprenddamas, kas priklauso tikėjimui.

Šios kun. dr. Bičiūno iškeltos senos diskusijos mums yra naudingos tuo, kad parodo, jog Bažnyčia nežiūri į popiežių kaip

nors stambeldiškai. Ji tiki jo neklaidingumu tikėjimo ir doros moksle, bet ji nepadarė iš jo jokio viršžmogio, kuris būtų neklaidingas net privačiuose kasdieniškuose savo sprendimuose, pasireiškimuose ar nuomonėse. Verta yra atkreipti dėmesį į tai, kad ši blaivi pažiūra į popiežiaus autoritetą buvo jau ir tais laikais, kai vakaruose kilo protestantizmo reakcija, žymia dalimi nukreipta prieš popiežiaus autoritetą.

*

Sac. Joannes Baptista Bičiūnas, doctor S. Theologiae et Juris Canonici, stud. Orient. Eccl. Prolyta. — DOCTRINA EC-CLESIOLOGICA S. ROBERTI CARD. BELLARMINI CUM IL-LA JOANNIS CARD. DE TUR-RECREMATA COMPARATA, Romae, Officium Libri Catholici, 1963, 71 psl.

V. Bgd.

Jurgis Daugvila

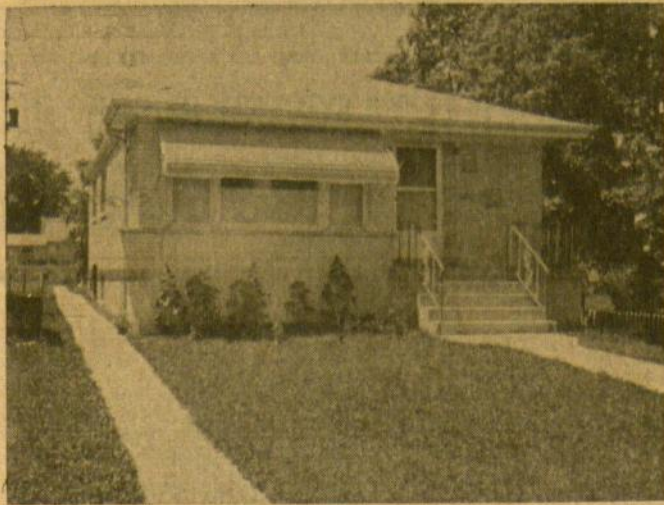
Rugiapiūtė (gobelenas)

Iš Valeškos dailės studijos darbų parodos šv. Marijos kolegijoje. (Nuotr. Schube - Soucek)

CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Atsargiai ir pavyzdinčiai tvarkosi jau 40-ti metai. Nuo 1924 metų Chicago Savings laikosi sveikos investavimo politikos.

Per 40 savo veiklos metų ji niekad nesustojo mokėjusi dividendus savo taupytojams. Šios bendrovės vadovybė ir šiandien tęsia tą pačią atsargią bet protingą santaupų administravimo politiką.

Dabar laikas pirkti arba statyti gyvenamus namus, kol kainos vėl nepradėjo kilti. Per paskutinius porą metų kainos žymiai sumažėjo, bet šis sumažėjimas yra tikrai laikinas. Žinoma tvirtina, kad ateinančiais metais kainos ir vėl pakils. Jos gali būti dar aukštesnės, negu buvo prieš porą metų. Chicago Savings bendrovė gali padėti Jums įsigyti naują, gerą ir puikų namą. Viršuje esančiame paveiksle matomą namą galite pirkti jau pastatytą arba panašų namą galite užsakyti pagal savo planus ir nurodymus.

Paveiksle matome taupytojus darbo dienomis atvykusius į Chicago Savings įstaigą. Toki vaizdai įstaigoj matosi kasdieną. Žmonės čia ateina įvairiausiais reikalais. Be paprasto taupymo Chicago Savings bendrovė teikia taupytojams įvairiausių patarnavimų. Pas mus galima depozituoti gautus čekius, apmokėti būtiniausias sąskaitas, įsigyti pašto ženklų, taupyti vaikų mokslinimui, senatvei, Kalėdoms, vakacijoms ir kitiems tikslams. Tūkstančiai naudojami šiais patarnavimais. Kodėl nepabandyti jais pasinaudoti ir jūs.

CHICAGO SAVINGS & LOAN BENDROVĖ, 43 milijonų dolerių finansinė įstaiga, namus perkantiems ar statantiems žmonėms yra pilnai pasiruošusi duoti morgiausių prielankiausių sąlygoms, lengvais mėnesiniais išmokėjimais. Susidomėjusius kviečiame atvykti į Amerikos Lietuvių sostinės centrą — Marquette Parko apylinkę į CHICAGO SAVINGS & LOAN BENDROVĖ ir susitarti dėl paskolos.

Chicago Savings bendrovės kasdieninis vaizdas darbo metu

Marquette Park — Amerikos Lietuvių Sostinėje

6245 SO. WESTERN AVE., CHICAGO 36, ILLINOIS

GRovehill 6-7575

Chicago Savings & Loan Association žymesniųjų krašto finansinių įstaigų tarpe yra viena stipriausioji, saugiai ir pavyzdinčiai tvarkanti savo įstaigos reikalus. Mes nesiveržiame tapti pačia didžiausia įstaiga, bet dedame pastangas visuomet teikti geriausius patarnavimus mūsų taupymo ir skolinimo nariams, ir siekiame visada būti stiprūs finansiškai. Chicago Savings

bendrovė per visus 39 savo gyvavimo metus visuomet yra išmokėjusi savo taupytojams pilną taupomą sumą ir niekad nėra mokėjusi mažesnius, kaip 3% dividendus, tuo tarpu kai daugelis finansinių įstaigų yra mokėjusios tik 2% dividendus arba net mažesnius.

Štai nariams teikiamas mūsų pilnas patarnavimas:

HANDY HOURS

Monday 12:00 P.M.-8:00 P.M.
Tuesday 9:00 A.M.-4:00 P.M.
Wednesday ... Closed All Day
Thursday 9:00 A.M.-8:00 P.M.
Friday 9:00 A.M.-8:00 P.M.
Saturday 9:00 A.M.-12:00 P.M.

4 1/2%

Anticipated Dividend on Investment Accounts

- Vacation Club
- College Bonus Savings
- Home Mortgage Loans
- Home Improvement Loans
- Christmas Club
- Insured Family Savings
- Notary Public Service
- All types of Insurance
- Free community rooms for your organization meetings
- Cash checks and pay all family bills with our special money order checks. No service charge to members
- U. S. Postal Stamp Machine Service
- Sell and redeem U. S. Bonds
- Two large free parking lots
- Drive-In Window
- Save-by-Mail Kits
- Travelers Checks
- Safe Deposit Boxes

TOKIE TURĖTŲ BŪTI MŪSŲ TAKINIAI

Prasmingas lietuvių dailininkų pasirodymas
amerikiečių visuomenėje

Kaip jau buvo mūsų laikraščio skaitytojai informuoti, visą vasario mėn. vykusio religinio meno parodon platų garsą turinčioj šv. Marijos kolegijoj Notre Dame, Indianoj, buvo pakviesta su savo darbais dalyvauti ir Chicagoj veikianti dail. Adolfo Valeškos dailės studija. Valeškos studijos darbams parodoje buvo paskirtos centrinės patalpos, taip kad kitų ir kiti šalimais išstatyti parodos eksponatai atrodė tik šiaip sau priedai šalia viską dominuojančių Valeškos studijos darbų.

Idomu buvo sužinoti, ką apie parodą mano pati kolegijos vadovybė ir kokią sulaukta dėmesio iš parodon besilankančiųjų, didžia dalimi amerikiečių švietomenės. Radę progą, užkalbinome tad kolegijos meno skyriaus direktorę seselę M. Rose Ellen.

— Mums būtų idomu žinoti, Sesele, kas Jus paskatino mūsų dailininką Adolfą Valešką pakviesti suruošti jo studijos darbų parodą Jūsų kolegijoje?

— Mes sekame religinio meno judėjimą krašte ir pažįstame dail. Valešką iš jo darbų bei pa-

akademiniame kalendoriuje, ir gausios grupės žmonių turėjo progos pasigėrėti šia paroda. Viena iš svarbiausių tokių grupių yra mūsų religinės dramos studijų savaitės dalyviai. Ši tarp religinė grupė visados labai domisi meno skyriaus išstatytais darbais, ir mes visados ta proga stengiamės suruošti jiems geriausias savo parodas. Turėdamos tai mintyje, ir užsiprašėme dail. Valeškos studiją dar prieš visus metus.

— Ar be Religinės dramos festivalio ir daugiau programų šiuo metu vyksta kolegijoje?

— Taip. Praeitą savaitę globojome Indianos medikų sąjungą, o kitą savaitę suplausk studentų tėvai iš visos Amerikos.

— O kaip šią parodą vertina kolegijos vadovybė?

— Visi dėstytojai tikrai entuziastingai apie šią parodą atsiliepia, o kolegijos rektorė seselė Marija Renata pareiškė, kad mozaikos, keramikos, tradicinio skirtingų medžiagų (audinių, ir skaldyto stiklo vitražų) panaudojimas yra ypač įspūdingas. Jos nuomone, ši paroda

Ada Korsakaitė - Sutkuvienė Šv. Pranciškus (keramika)
Iš Valeškos dailės studijos darbų parodos šv. Marijos kolegijoje.
(Nuotr. Schube - Soucek)

KOLEKTYVINĖ KNYGA APIE LIETUVĄ ANGLŲ KALBA

Šių metų rugsėjo 1 d. pasirodys daugiau nei 300 psl. veikalas apie Lietuvą angliškai. Veikalą leidžia Frederick A. Praeger leidykla New Yorke. Jinai yra pati didžiausioji mokslinių leidinių sovietiniais ir Rytų Europos klausimais leidykla Amerikoje. Veikalo išleidimą atitinkama finansinė parama remia JAV laisvę fondas lietuviškai kultūrai ugdyti (American Foundation for Lithuanian Research). Techniniai veikalo paruošimui (vertimų darymui, kalbos taisymui, perrašinėjimams) finansinės pagalbos suteikė Lietuvių Bendruomenės JAV Centro Valdyba. Veikalą organizavo ir redagavo dr. Vytautas Vardys, profesorius

politinių mokslų departamente Wisconsin - Milwaukee universitete. Veikalas yra kolektyvinis. Jame dalyvauja aštuoni autoriai, lietuviškai visuomenei pažįstami savo studijiniais raštais. Profesorius Simas Sužiedėlis duoda Lietuvos istorijos apybraižą, koncentruodamasis į Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą 1918 m. Dr. V. Vardys duoda ilgą nepriklausomos Lietuvos vidaus ir užsienio gy-

venimo studiją. Kitoje studijoje tas pats autorius nagrinėja 1939—40 įvykius, pasibaigusius Lietuvos okupacijai. Dr. Ivinskis liečia Lietuvą vokiečių okupacijos metais, analizuodamas ne tik lietuvišką rezistenciją prieš vokiečius, bet ir ankstyvesniąją prieš sovietus, o taip pat ir 1941 m. sukilimą. Dr. T. Remeikis duoda Lietuvos komunistų partijos ir sovietinės santvarkos studiją. Ją seka inž. Prano Zundės studija apie okupuotos Lietuvos ekonominę vystymąsi. Adv. V. Vaitiekūnas pateikia sovietinio švietimo sistemos ir kt. Lietuvoje analizę, gi dr. J. Grinius rašo apie pavergtą krašto literatūrą ir meną. Sekančia studija eina dr. V. Vignierio apie religijos persekiojimą. Rinkinys baigiamas dr. Vardžio duodama studija apie ginkluotą pokario Lietuvos pasipriešinimą sovietams ir to paties autoriaus straipsniu, įvertinančiu, kiek ir kaip okupacija palietė lietuviškąją individualybę.

Visi straipsniai buvo specialiai užsakyti ir rašyti šiam veikalui. Tai pirmas toks veikalas apie Lietuvą iš viso. Knygą bus galima užsisakyti iš anksto pigesne kaina.

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMAI MEDŽIAGA

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITVINAS, Prez.
3039 S. Halsted St., VI 2-1272
Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai
Raštinę atdara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

NAUJAUSIOS MADOS PLAUKŲ ŠUKUOSENĄ, išpildoma prityrusių šukuotojų Vlado Andrijausko priežiūroje.

Artistic Beauty Salon
2711 West 71st Street
Telef. HEmlock 6-1098

Čia pat galėsite pirkti aukštos rūšies kosmetikos priemones.
Val. 9 iki 6 v. vak., kitu laiku susitarus.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY Manufacturers

Rankomis išpauštyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams, skelbimų rėmai, metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Virginia 7-7258-59

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS
IR MEGEJAMS

Daug sutauptyte pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmadienį ir ketvirt. vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago 29, Illinois
Tel. PR 6-8998

UNIVERSAL SHOE STORE

Atidara: kasdien nuo 9 valandos ryto iki 6 valandos vakaro. Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro.

(Liet. batų krautuvė) YA 7-0525
(Virš 40 metų Bridgeporte)
Vėliausio stiliaus batai visi šeimai

3335 So. Halsted Street
Chicago, Illinois

SOVIETŲ SĄJUNGA PERTVARKYTI SAVO ŽEMĘ. Valstybei gal net būsiąs patinkamas kitas vardas, gal išnykti Zinių biuletenis "Newsletter" ir jos sudėtin įeinančių respublikų savo vasario mėn. numerį skelbia vardai, nes respublikos, kaip atapie Sovietų Sąjungos pasiryžimą skiri savarankūs vienetai, esančios perpiešti, pertvarkyti savo žemę išnykusios.

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

Dabar laikas siųsti
savo artimiesiems dovanas
VELYKOMS

ir tik per

**CENTRAL PARCEL
SERVICE, Inc.**

Centrinė įstaiga:

220 South State Street
Telefonas WA 2-9854,

skyrius Marquette Parke
2618 West 63rd Street
Telefonas WA 5-2466

Dabar galite užsakyti per mūsų įstaigą automobilius, motociklus, šaldytuvus, skalbimo mašinas ir kitus vietinės gamybos fabrikatus. Pas mus taipogi rasite gausų, tinkamų siuntimui, prekių ir maisto siuntinių pasirinkimą.

Užsakykite, apžiūrėkite ir įsitikinkite patys.

Jau 17 metų
pristatome siuntinius
į Lietuvą
VISADA LAIKU!

VYRIŠKI RŪBAI

SIUVAMI PAGAL JŲSŲ FIGURĄ, ISMIERAS,
PASIRINKTĄ MEDŽIAGĄ IR STILIŲ

• KOSTIUMAI • PAITAI
• FORMALŲS RŪBAI • UNIFORMOS

Darbas atliekamas geriausiose Amerikoje "SIMPSON" kompanijos siuvyklose.
Didelis pasirinkimas — vietinių ir užsieninių medžiagų.

NAUJAUSI MADŲ ŽURNALAI

JONAS H. AKŠYS

6645 S. WINCHESTER AVE. CHICAGO 36, ILL., TEL. 925-5179

Seštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto.

Kainos: Paltai nuo \$80 iki... Kostiumai nuo \$85 iki...

NELAUKIT, nes rytoj jau gali būti pervėlu

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė istikus neturėsite jokių nemalonių.

GENERALINIAI AGENTAI SIŲ kompanijų:
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE COMPANY
AMERICAN BONDING COMPANY
AMERICAN INDEMNITY COMPANY
DUBUQUE FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S FUND INSURANCE COMPANY
FIREMAN'S INDEMNITY COMPANY
INDUSTRIAL INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO
PACIFIC NATIONAL FIRE INSURANCE CO.
PEARL ASSURANCE COMPANY
RELIANCE INSURANCE COMPANY
UNIVERSAL INSURANCE COMPANY
WESTERN FIRE INSURANCE CO.
WESTERN CASUALTY & SURETY CO.

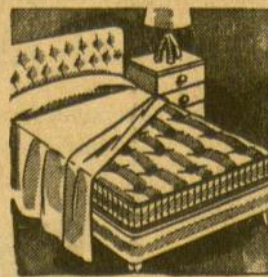
Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKAY, Inc.

222 W. Adams St.

Room 800

Telefonas CEntal 6-5206

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ ĮSTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road

Tel. SEeley 3-4711

Atidara pirmadienį ir ketvirt. 9—9 val., antr., treč., ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atidara nuo 11 iki 4:30 po pietų

AUTOMOBILIŲ TAISYMAS.

Stabdžių idėjimas ir sutvarkymas.

(COMPLETE BRAKE SERVICE)

KAROSERIJOS TAISYMAS, LYGINIMAS IR DAŽYMAS
(BODY & FENDER WORK)

Taip pat tepimas, dalių keitimas ir kiti smulkūs mechaniški pataisymai.

Nauja dirbtuvė su moderniausiais įrengimais. Naudokitės mūsų žemomis kainomis, garantuotu ir sąžiningu darbu.

ČESAS AUTO REBUILDERS

2423 West 59th Street

Chicago 29, Illinois

GRovehill 6-7777

Parodos kertelė

Nuotr. šv. Marijos kolegijos.

Iš Valeškos dailės studijos darbų parodos šv. Marijos kolegijoje Notre Dame, Indianoje.

rodų ir žinome apie jo laimėjimus religinio meno srityje, todėl norėjome jo darbus pamatyti ir savo kolegijoje. Šiandieną tikrai džiaugiamės šioje pirmoje tokio masto vitražų parodoje, galėdamos išstatyti tokius vertingus pavyzdžius.

— Idomu, kodėl šią parodą siejote su Religinės dramos festivaliu?

— Vasaris yra vienas iš pačių aktyviausių mėnesių mūsų

yra stačiai pasigėrėtina. Dail. Valeška efektingai paskirstęs eksponatus ir pritaikęs juos esamai vietai, o p. Sabaliūnas, taip sumaniai atlikęs techninius ir juosimus, mūsų patalpas paverė tikrai žavėtina sale.

— Zinodami apie Tamstų gerai išvystytą šioje kolegijoje meno skyrių, norėtume užklausyti, ar ši paroda turi kokią įnašą meniniam kolegijos jaunimo auklėjimui?

— Geriausi stebėtojai, mūsų nuomone, kaip tik ir yra mūsų profesūra ir mūsų pačių studentai, papildami mus įvairiausiais klausimais, kas rodo, jog paroda sukelė didelį susidomėjimą. Jie visi nepaprastai entuziastingai komentuoja išstatytus kūrinius ir pakartotinai čia atsilanko, gėrėdamiesi paroda ir studijuodami išstatytus darbus. Ar bereikia geresnio įnašo?

— Gal pramatote suruošti panašių parodų ir ateityje?

— Mes tikrai džiaugiamės, kad turėjome progą šios studijos bendradarbius arčiau pažinti ir su jais pasvarstyti ateities parodų planus. Su dail. Valeška jau aptarėme ir galimybes suruošti platesnio masto religinio meno parodą, kuri apimtų ir daugiau religinio meno atstovų. Su dideliu dėmesiu tos parodos lauksime, dabar vykstančią pratęsdamos dar visam kovo mėnesiui.

(k. r.)

Juozas Bakis Angelas Sargas

Iš Valeškos dailės studijos darbų parodos šv. Marijos kolegijoje. (Nuotr. Schube - Soucek)

OBJEKTYVAUS PAŽINIMO NEUŽTENKA

(Atkelta iš 3 psl.).

mums dar nieko nereikia, nes ji studijavom atitrauktai, jo ne išgyvenom, tad subjektyviai mes jo dar nepažįstam. Pažįstam subjektyviai tada, kai ištroškę vandenį geriamo, kai bėgame klaurai pirmirke per rudens lietų, tada, kai karštą vasaros dieną nerlame į gaivinantį ežerą, tada, kai lipame ant stogo, bėgdami nuo patvinusios upės, tada, kai braukiam rasą nuo rytmečio žolės. Tais atvejais vanduo mums jau ne abstrakcija, bet labai realus, asmeniškai pergyvenamas, užtat ir subjektyviai pažįstamas dalykas.

Vanduo yra toks visuotinas, jo tiek daug aplink mus, kad visai nesunku savo paties asmeniškai patirtim jį pilnai pažinti. Čia poezijos pagalbos daug gal ir nereikia. Tačiau ne visos gamtos dalys ir aspektai mums taip lengvai ir betarpiškai prieinami. Ir nuo negyvos gamtos pereinant į žmogų, į jo, santykius su aplinka, su antgamtinę realybę, betarpis, asmeninis pažinimas darosi vis sunkesnis ir sunkesnis. Ir kai mūsų fizinių ar psichinių galių ribotumas pastoja mums kelią į asmeninį pažinimą, pagalbon ateina literatūra, poezija.

Realaus pergyvenimo fotokopija
Tikra poezija mums duoda tarsi realaus pergyvenimo fotokopiją. Žinoma, tai tik kopija, tai negali atstoti betarpio kontakto ir pažinimo realiu, asmeniškai pergyvenimu. Bet, kai toks asmeniškai pergyvenimas nėra fiziškai ar psichologiškai įmanomas, poezija ir literatūra tampa vienintelis būdas subjektyviam pažinimui atsiekti.

Pavyzdžiui, aš niekad nesu buvęs Australijoje. Apie tą kontinentą galiu pasiskaityti geografijos vadovelyje ar ekonominės statistikos lentelėse. Bet tai bus tik faktai apie Australiją. Pati Australija man nieko nereikš, liks tik sąvoka, abstraktas, nes ten negyvenu. Kadangi Australijon negaliu nuvykti, tad savo asmenine patirtim negaliu jos pergyventi, pažinti. Subjektyvus pažinimas šiuo atveju būtų man visiškai užgintas, jei ne poezija. Poezija ateina talkon:

Australija, Australija
Nuovargio valandoj
Paties Dievo sukurta,
Aštuntojo dienoje,
Aštuntoje naktį...

Poezija ateina talkon ir poezija išgelbsti. Priimdami šį poetinį pergyvenimą, aš beveik pergyvenu pačią Australiją. Po šio posmo aš galiu sakyti, kad Australija jau man beveik asmeniškai, betarpiai pažįstama.

Daiktai, žmogus ir žmogaus prasmė

Pagal šią pažinimo interpretaciją, poezija skaitytojui yra ir naudinga, ir verta. Poezija savo plačia tematika skaitytojui siūlo subjektyvų pažinimą įvairiose plėtimose: siūlo pažinti gamtos daiktus ir apraškas, žmogaus santykius su aplinka, su vienas kitu, su Dievu, siūlo skaitytojui padėti pažinti ir patį save. Skaitytojas čia gali laisvai rinktis. Ir, be abejo, jis rinksis tokią poeziją, kuri siūlys jam svarbiausių dalykų intymų pažinimą. Vienam skaitytojui tai bus daiktai, kitam žmogaus reiškimas, trečiam žmogaus prasmė. Bet kiekvienas savo pasirinkimą poeziją ras verta ir naudinga, nes ji plėš jo dvasinį akiratį, plėtos jo subjektyvią išmintį.

Modernios poezijos ir skaitytojo santykis

Prieš baigiant, labai trumpai dar noriu žvilgtelti į modernios poezijos ir šiuolaikinio skaitytojo santykį. Būtent, trumpai atsakyti į klausimą: kodėl šiuolaikinio skaitytojui artimesnė

vadinama moderni negu tradicinė poezija?

Atsakyimas glūdi šiuolaikinio žmogaus (taigi ir skaitytojo) skeptiškume. Šiuolaikinis žmogus nesileidžia būti mokomas, nepriima lengva ranka nei idėjų, nei šūkių. Jis linkęs priimti tik tai, kas ateina iš jo paties vidaus, ir atmesti tai, kas ateina iš užribo. Jei jis ir priima iš kitur ateinančią idėją, ar mintį, jis pirmą paverčia ją sava, o tik paskui pilnai priima. Panašiu procesu šiuolaikinis skaitytojas savinasi ir poezijos siūlomą pažinimą. Užtat ir ne kiekvienas eilėraščių bus jam priimtinas. Štai du eilėraščiai:

Nubėgom tekini nuo tavo kelių
Ne ramunėlių rinkti rytmečio
rasoj,

Kiekvienas apkabins savo dalį
Tau tavą palikdami senatvėje
vienai:

Dienas išsielvartų, naktis nevalioj,
Revelijant vargus iš naujo su
mažais.

"Vaikystėje pilnatį man užstojo
motina savim —
kad neklajočiau naktim,
paliestas paslaptingos šviesos —

Koks buvo motinos veidas?
Ir kokia pilnatis?
Nežinau. Neprisimenu.
Kiekviena pilnatis naktis
išvingiuoja šviesų kelią atgal —
ir aš sugrižtu".

Pirmasis eilėraščių pasako viską, ką turi pasakyti tiesioginiai

G. Zumbakienė Apokalipsė Nr.2
Iš relig. meno parodos Chicagoje

ir atvirai. Visai aišku apie ką kalbama, kitokia interpretacija neįmanoma. Šiuolaikiniam skaitytojui telieka priimti viską taip, kaip yra, arba atmesti. Jie dažniausiai ir atmeta, nes tai, kas sakoma tiesioginiu eilėraščių, jis negali priimti kaip savo mintį, kaip savo pergyvenimą.

Tuo tarpu antrasis eilėraščių, nors išreiškia maždaug tą patį turinį, nėra jau taip savaimė aiškus. Norint pilnai jį suprasti, tenka stabtelėti, sudėlioti simbolių reikšmę ir išsifruoti mintį. Tokiu procesu gilindamasis į eilėraščių, šiuolaikinis skaitytojas tarsi pats įsijungia į kūrybos procesą. Tuomet eilėraščių siūloma mintis, tas subjektyvus pažinimas, jau nėra jam primetamas iš šalies, bet pergyvenamas ateinas iš vidaus. Užtat šiuolaikinis skaitytojas tokį nedasakantį, modernaus kirpimo eilėraščių dažniausiai priima kaip vertingą ir naudingą.

Tačiau yra ir pavojų

Žinoma, moderni poezija, eidama maskuotos kalbos ir per daug paslėptų simbolių keliu, gali pasidaryti tiek miglota, be-reikšmė net ir moderniam skaitytojui. Neornamentuoti kalbant, ir modernioji poezija yra iš tuščio į klaurą pilstymo pa-

Jadvyga Paukštienė Iš religinio meno parodos Chicagoje

Kultūrinė Kronika

● **Religinio meno paroda atidaryta šiandien, kovo 7 d. 7 v. Nežinau.** Parapijos salė — meno galerijoje, 4557 So. Wood St., Chicagoje. Joje dalyvauja 30 liet. dailininkų — iš Chicago: Nijolė Adomaitė - Banienė, Mikalojus Ivanauskas, Regina Jautokaitė, Zenonas Kolba, Vida Kristolaitytė, Janina Monkutė - Marks, S. M. Mercedes SSC, Juozas Mielulis, Ramojus Mozoliuskas, Jadvyga Paukštienė, Antanas Petrikonis, Juozas Pautienius, Valentinas Ramonis - Ramonaitis, Antanas Rūkštelis, Eda Skapaitė - Rundzaitis, Zita Biliūnaitė - Sodeikienė, Audronė Skudaitė, Mikas Šileikis, Algirdas Trinkūnas, Vladas Vaitiekūnas, Adomas Varnas, Vladas Vaičaitis, Kestutis Zapkus ir Giedrė Zumbakienė; iš Eugene Oregon — kun. Pijus Brazauskas; iš Baltimorės — Donatas Buračas; iš Romos — Irena Pacevičiūtė; iš Kanados — Jurgis Kestutis Rakus; iš Clevelando — Vladas Stančkaitė - Abraitienė ir Antanas Vaikšnoras. Parodoje išstatyta 146 tapybos, skulptūros ir grafikos darbai.

Tos parodos reprezentacinis katalogas apima 60 puslapių. Kiekvienam dailininkui yra skirta du puslapiai: viename kūrėjo nuotrauka arba auto-portretas, o kitame jo kūrinių reprodukcija. Tekstas lietuvių ir anglų kalbomis.

Šią parodą rengia Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federacija, globėjas kun. Edvardas Abromaitis ir parodos vykdytojas bei techniškas organizatorius inž. Mikalojus Ivanauskas.

● **Vincė Krėvės novelės** angliškai "The Herdsman and the Linden Tree" jau spausdinamos, skaitoma korektūra. Noveles leidžia St. Zbarsko vadovaujama Maryland Book leidyk'a.

● **Susižeidė dail. Adomas Galdikas.** A. Galdikas, po sėkmingos savo sukaktyvinės parodos Chicagoje, betvarkydamas studiją New York'e, ganė pavojingai susižeidė. Gydytojai nustatė, kad be stipraus susitrenkimo yra dar lūžusi ranka. Dailininkas ilgesnį laiką turės gydytis namie.

vojuje. Bet čia jau kita tema, kurią jau kitas skaitytojas galėtų pradėti, pacituodamas eilėraščių "Odė, perskaičius per daug vaizdinės poezijos". Man leiskit tuo pačiu eilėraščių užbaigti:

It's awful hard to catch a ball
If no one's there to throw it.
If the poem doesn't speak
Neither does the poet.

Filmų įvairumai

STASE SEMENIENE

Šarada

Niekad dar nebuvo taip taikliai pavadintas filmas, kaip "Charade" rodomas Chicagos miesto centre jau 9-tą savaitę. Charade — šarada — reiškia spėlio žaidimą, kai kiekvienas žodis, kurį reikia atspėti, pavaizduojamas koku nors vaizdu ar dramatišku judesiu.

Ir tikrai, šioji romantiška kriminalinė komedija (vietomis persiritanti į melodramą) nuo pirmosios scenos ligi paskutiniosios yra grynas spėlio žaidimas — mįslė.

Na, ir suraizgytas — sumaizgytas filmo turinys, kokį tik Alfred Hitchcock tesugebėtų pastatyti, kai finalas būna visai nelauktas bei netikėtas. Šiuo kartu juo pasekė gamintojas ir režisierius Stanley Donen.

Reggie Lampert (Audrey Hepburn), buvusi NATO vertėja, labai nepatenkinta savo vedybomis ir planuoja prašyti persiskyrimo, kai tik ji grįš iš atostogų į Paryžių. Tačiau parvykus namo, randa savo liuksu-sinį butą neįakiai tuščią — paliktos pilkos sienos ir marmurinės grindys. Gi jos paslaptin-gasis vyras nužudytas. Jai ateina į pagalbą trumpai prancūzų Alpėse sutiktas nepažįstamasis Peter Joshua (Cary Grant). Prasideda nuotykių, pilni netikėtumų, pavojų, kai kurie žais-mingi bei romantiški, kuriuos

kietioje, Bonnos Friedricho - Wilheimo universitete prof. Zenonas Ivinskis vas. 22 d. skaitė įžengiamąją paskaitą tema "Re-formacijos raida Lietuvoje prieš jėzuitams atsiirandant". Paskaitos išklaudyti filosofijos fakul-teto dekanas buvo pakviestas rektorių, senatą, visus univ. profesorius bei universiteto bi-čiulius.

● **Lietuvių literatūra** vokiškam leksikone. Rytų Vokietijos Volksverlag Weimare neseniai išleido "Pasaulinės literatūros žodyną" (Lexikon der Weltliteratur), per 800 psl. Jį redagavo dr. G. Steiner, medžiagą apie lietuvių rašytojus pateikė prof. dr. W. G. Falkenhan. Žodyne paskelbtos biografijos rašytojų: Donelaičio, Strazdo, Zemaitės, Kudirkos, Maironio, Vydūno, Bi-liūno, V. Mickevičiaus - Kapsuko, Vienuolio, Mykoliaičio - Putino, Janonio, Cyirkos, Korsako ir Mieželaičio. Vilniuje leidžiamas "Literatūros ir Meno" savitrašis (nr. 4) pareiškė nusi-stebėjimą, kad nepaminėta visa eilė žymių rašytojų, kaip Baranausko, Vaižganto, Krėvės, Sruogos, Binkio, L. Giros, S. Nėries, Simonaitytės, Venclo-vos ir kitų.

CRANE SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Pres.
2555 West 47th St. Tel. LAFayette 3 1083
PLENTY OF FREE PARKING

4 1/2% Naujas ankštas dividendas mokamas už investavimą sąskaitas

PINIGAI ĮNESTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS: PIRM. ir KETV. 9 v. r. iki 5 p. p.
ANTRAD. ir PENKT. 9 v. r. iki 5 p. p.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždaryta

DRAUGAS, šeštadienis, 1964 m. kovo mėn. 7 d.

7

visus patartina stebėti nuo pat pradžių, norint susigaudyti žaidime.

patrauklus lengva vaidyba bei išvaizda.

Daugelis filmo scenų turi geroką dozę žavesio ir pikantiškumo, kitos — lyg per jėgą sukurtos. Visuma vystosi gyvai ir intriguojančiai, o Paryžiaus vaizdai gražiausių spalvų, Henry Mancini muzika patraukia žiūrovą.

C. Grant, kitais metais švenčias 60 m., energingas ir juokingas, nepasiduodas senėjimui,

Lieknutė, kaip nendrė, A. Hepburn, rolės suvaržyta, kar-tais virsta patetiška, momen-tais net gerokai kvaila. Tačiau jos didžiulėse rudose akyse šviečia nepaslepama intelligen-cija. Madų karaliaus Givenchy sukurtus rūbus ji dėvi elegantiš-kiausiai.

Suaugusiems ir jaunuoliams. Mažesniems būtų per daug stip-rūs kriminaliniai nuotyčiai.

Laidotuvių Direktorai
MAŽEIK & EVANS
6845 SO. WESTERN AVE.
TRYS MODERNISKOS
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
MAŠINOMS VIETA
REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

EUDEIKIS
LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS
4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2
4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

Petkus
TEVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS
2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero, TOWNhall 3-2108-09
AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd PLACE Tel. VIRginia 7-8672

PETRAS BIELIŪNAS
4348 S. CALIFORNIA AVE Tel. LAFayette 3-8572

ANTANAS M. PHILLIPS
3307 LITUANICA AVE. Tel. YARds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS
3354 S. HALSTED STREET Tel. YARds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS
10821 S. MICHIGAN AVE. Tel. COMmodore 4-2223

JURGIS F. RUDMIN
3319 S. LITUANICA AVE. Tel. YARds 7-1138—1139

VASAITIS — BUTKUS
1446 S. 50th AVE., CICERO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1003

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINČIA
Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų
2443 WEST 63rd STREET
Telef. PR 8-0833 PR 8-0834

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO MR. NELSON SAVININKO
SAINT CASIMIR MONUMENT CO.
3911 West 111th Street
Didžiausias Paminklams Planų Pasirinkimas Visame Mieste
Telef. — CEDarcrest 3-6335
Vienas blokas nuo kapinių

Spogliai ir Dygliai

Redaguoja dr. S. ALIŪNAS

BŪRAI IR KOLCHOZININKAI

Donelaitis, taip sakant, pasidarė sukolchozintos Lietuvos poetų įkvėpėjas. Žinoma, kas gali sakyti, kad nėra panašūs dabartiniai laikai į anuos būriškus. Tik gaila, kad dabar taip negalima eiliuoti, kaip tada, bet Lietuvos gyventojai supranta ir be paaiškinimų, kai mūsų poetai nusitveria Donelaičių temas. Štai poetais Mieželaitis eiliuoja:

Būras, nuo savo maldaknygės, nuo arko, nuo stalo duonos akis pakėlęs į savo darbą, jame nematė darbo, matė lažą, jį nešė.

Šykštuolis neturi daug gyvenime džiaugsmo, bet už tat jis turi daug besidžiaugiančių giminių.

Darbo dar nebuvo: buvo prievarta („su lazda tavo nugarą skalbia...“), darbo tol nederėtų vadinti darbu, kol jis per prievartą dirbamas. (Tūls tarp jūs, mano sėbrai, vos į baudžiamą slenką, ir atsivilkęs, kai reik suktis, vos replinėja...) — tai prakeikimas.

Na, ir kas gali sakyti, kad čia ne kolchozas. Gi tie, kurie ne sparciai replinėja, tuos kompartiją vadiną praveikštinėjais, veltėdžiais, grobstytojais, o tiems, kurie dirba, kompartija nugara skalbia. Ir iš viso teisingai Mieželaitis rašo, kad kolchoze tai joks darbas, partijai botagėliu pliaukšenant. Toliau poeta toje pačioje Tiesoje eiliuoja:

Ir mėšlinom kojom tvirtai įsėrėmęs į juodą žemę, pūslėtom rankom tvirtai apkabinęs medum pro pirštus varvančią dosnią saulę, atsistojo būras — ir gimė žmogus.

Be abejo, kiekvienas skaitytojas į žodžio „žmogaus“ vietą įdeda žodį „kolchozininkas“ ir tada gaunasi klasiškas socialistinis realizmas, kuo ne pats vyriausias varovas Iljičiovas arba gauleiteris Sniečkus negalėtų pasipiktinti ir rusiškų bizūnų nerastų progos nabagėliam papliaukšenti.

Toliau poeta, pagautas būriško arba kolchozinio šišo, eiliuoja vėl:

— Mes, biedni, nabagėliai, valnybės jūsiškos pasidžiaugti negalim... — ir šitais žodžiais baigė hegzametro gilų arimą.

Poetas užsiminė laisvę: laisvė darbą paverčia darbu.

O vislab gimė iš saulės: iš saulės gimė ir darbas, iš darbo vėl gimė saulė.

Gale, viso šito nieko kito neliko pridėti, kaip vislab iš komunizmo gimė kolchozininkas,

tiktas, anot Mieželaičio, biednas nabagėlis.

Toliau poeta rašo: Žemės nebuvo, buvo būras.

Gimė žmogus. Na, žinoma, o paskui iš žmogaus kompartija padarė vergą. Toliau poetais Mieželaitis, kompartijos botagėlio įtaigojamas, rašo:

Žmogaus dar nebuvo: buvo prakaitu, mėšlu, žeme ir pienu

pakvėpęs arklio ar jaučio priedas,

buvo arko ar dalgio priedas, buvo ratų ar važio priedas — gyvulio darbu laukuos pratęsti.

Buvo iš jo atimta kalba ir žodis,

buvo iš jo atimta širdis ir protas,

buvo jam paliktos dvi tvirtos rankos.

Tai gi, komunizmas atėmė protą ir širdį, ir paliko rankas, kad galėtų dirbti ir ką uždirba nuvesti šauniamajam tijūnui — vyresniajam broliui. Malonu, kad Mieželaitis, nors Donelaičių pasiremdamas, galėjo teisybę pasakyti apie šaunųjį komunizmą ir Donelaičių dvaro pavertimą kolchozu.

P. D.

Amerikietis per metus nuperka po 2 knygas, o mudu per 2 metus bandykime dviese nupirkti vieną knygą, bent Draugo knygų išpardavimo proga.

Vienodi skaičiai

— Kiek pas tave yra žmonių nekenčiančių komunizmo? — klausia raudonosios Kinijos diktatorių Maocetungą Rytinės Vokietijos iškamša Ulbrichtas.

— Maždaug apie 17 mln. — atsako Maocetungas.

— O, pas mane irgi tiek. — nudžiugo Ulbrichtas.

Muzikinė pažanga

— Jūsų vargonai šiandien gerai skambėjo. Ar juos taisėte? — klausia parapijietė vargonininkė.

— Ne, tik mūsų choro sopranas šiandien negiedojo.

— Sakoma, kad profesoriai pavargsta prie knygos ir atsikvėpdami kartomis palošia, o kad dvasioje (prote) nekiltų nerimo, tai degtinės nugaria.

K. A. Girvilas

— Ar galima lygiai vertinti vienišą rašytoją, sunkiai sunkusį žodį iš karčios kančios savyje, ir profesorišką angelą smaliuotu užpakaliu?

Dr. V. Kavolis

Politinės žinios

— Kipro prez. Makarios atmetė Amerikos tarpininkavimą priimti komunistinę santvarką, jis nutarė kreiptis į tiesioginį šaltinį — į Nikitą, tai yra daug pigiau, kiek greičiau ir niekam nei dėkui.

— Amerikos valdytojai pyksta ant prez. De Gaulle, kad jis griežtai pasipriešina Amerikos tarpininkavimui įvesti komunizmą į Europą.

VALDISKAS SKELBIMAS

Reikalinga stipri sargyba saugoti Amerikos apsaugos kariuomenę Vietname.

— o —

Mokiniai apie Velykas

Cicero Aukšt. mok. mokiniai savo rašto darbuose parašė apie Velykas taip:

„Velykos Lietuvoje būna tada, kai visi prie bažnyčios kiaušiniams mėtos ir daužosi. Gaila, kad pas mus taip nedaro.“

„Velykos man patinka užtai, kad tada užsikemša bažnyčios durys.“

KVAILUMO APTARIMAS

Kai jaunas geria, yra kvailas, o kai senis negeria, tai irgi yra kvailas.

Dr. A. Račkus,

pasiremdamas prof. Osleriu

PATRIOTIZMAS

„Ten gimė ir mūsų dukrytė Eglė. Gimė „patriotiškai“, t. y. daktaras ir slaugės buvo lietuvi.“

G. Procuta,

„Mūsų Pastogė“

ISKRAIDINO VIENS KITĄ I PARNASĄ

— Tu toks talentingas!
— Ir tu talentingas!
— Tu toks sąmojingas!
— O tu toks protingas!..
Mes ne taip, kaip kiti...
Mes — geri ir šventi,
Pareigingi ir darbštūs,
Ar ne?..
Tu pagyrei mane. —
Aš pagyriau tave,

TRAKTORIAI KOLCHOZE

Į trobą verkdami įpuola vaikai:

— Mama, mama, mūsų sniego kalnelis dingio!

— Matyti, prireikė kolchozui traktoriaus. Nusiraminkit, vaikučiai, ten dar penki tokie kalneliai liko.

— o —

— Automatizacija tai yra tokia sistema, kada pašalinama raštininkas su 80 dol. algos per savaitę ir jo vieton nuperkama mašina už 200,000 dol.

— o —

— Našlys yra toks vyras, kuris buvo nuteistas ir atliko bausmę.

Komunizmo vadovėlis

(Paruošė Vilniaus mokslo akademijos dr. A. Bimba.)

Kl. Kas yra komunistas?
Ats. Asmuo, praradęs viltį tapti kapitalistu.

Kl. Koks kvailiausias nuotykis 1962 m. pastebėtas Sov. Sąjungoje?

Ats. Aplėkti satelitu žemės rutulį 64 kartus ir vėl sugrįžti į Rusiją.

Kl. Ar gali Šveicarija ir Švedija tapti komunistinėmis?

Ats. Gali, bet kodėl tokia bausmė?

Kl. Kodėl J. A. Valstybės ir Kanada siūnia komunizmui tiek daug kviečių?

Ats. Nori išsigelbėti iš nuolatinių kapitalistinių sunkumų — pertekliaus.

Kl. Kokie periodai komunistiniams ūkiui yra sunkiausi?

Ats. Pavasaris, vasara, ruduo ir žiema.

Kai vyras atsako telefoną jis ima pieštuką, kai moteriškė, ima kėdę.

NEKENKSMINGA KRONIKA

— Cheyenne, Wyo., gyvulių ligoninė Lauro Hopper patraukė į teismą už ligoninėje prarastą katę, reikalaujanti 3,000 dol. už patirtą protinį ir fizinį skausmą.

— Maniotovce, Wisc., policija ieškojo pabėgusios avies, skelbdama: „Pastebėję praneškite policijai. Pabėgėlė dėvi vilnonį apsiaustą“.

— San Jose, Calif., pilietis krautuvėję paleido pelę. Moterys, pardavėjos šoko į visas puses. „Kostumeris“ pasiėmė 10 dolerių vertės suknelę, įsidėjo pelę į dėžę ir išėjo.

— Anglijos moterėlė Brookes, 91 m., sakosi, kad per visą gyvenimą ji išgėrė 53,290 pančių arba 200 statinių degtinės, kadangi gerdavusi kasdien po dvi pantis nuo 18 m. Tai padėjo sulaukti jai ilgo amžiaus, už tai bravorai ją premijavo ir ligi gyvenimo galo jai duos alų nemokamai.

— Danijoje dail. Sornum nubautas 1 m. kalėjimo už tai, kad jis pardavė 12 savo kūrinių, teigdamas, kad tie kūriniai yra piešti žymiųjų dailininkų.

KIRPEJAS IR JO KLIENTO NUOTYKIAI

Vienas kirpėjas buvo labai šnekus ir didelis patriotas. Jis niekur nenorėjo važiuoti ir į visą žiūrėjo labai skeptiškai. Vienas jo klientas sako:

— Žinai, aš vykstau į Romą.

— Kvaila, juk ten labai karšta, — nepritaria kirpėjas.

— Tai skrisiu apie pasaulį.

— Nesąmonė, — sako kirpėjas, — lėktuvas visuomet vėluoja ir kelionė bus neįdomi.

O kur tu sustosi?

— Paryžių, Milane, Romoje.

— Juokinga, — sako kirpėjas, — ten maistas blogas, o kainos milžiniškos.

Tačiau klientas išskrido, o po poros mėnesių vėl atėjo kirptis ir pasakoja, kad kelionė buvo puiki, maistas geras, oras geras ir iš viso buvo labai įdomu. Be to, matęs popiežių.

— Žinoma, — suniurgė kirpėjas, — tai turėjai valandą laukti.

— Ne, gal tik dešimt minučių, — atsakė klientas.

— Suprantama, — tarė nepatenkintas kirpėjas, — jis tau nepasakė nė žodžio.

— O, laimindamas jis paklausė, kas mane taip bauriai apkirpo, — atsakė klientas.

SPYGLININKAI GUODŽIASI

A. Linė atsiuntė dar vieną maldą prie anų Aliūno maldų, išspausdintų sausio mėn. Spygliuose, kurios dalį spausdiname: Poetas S. Aliūnas giesmėje graborių

Maldauja naujesnės mašinos ir minkų

Ir geismą mamonos jis laiko padoriu

Maldoj naujametėj menkų smuklininkų.

O aš, generolas, vis nereikalauju

Aukšines tuštybės padidintos normos,

Tik geidžiu, Dievuli, prašau ir maldauju,

Kad gerbtų eiliniai sagas uniformos...

Virš dešimties metų aš vargau, tu, plušėju, Nors drąsiai galėčiau atstoti de Gaulį, Ir laukiau, kada vėl pašauksi, Tvėrėjau, Padėti tvarkyti ir puošti pasaulį.

— Mielasis, aš suprantu, kad tu nebeturi draugauti, bet gali atvykti pasižiūrėti kaip man tinka vedybų suknelė.

KAS YRA VYRAS?

Kai kurie vyrai labai supratingi ir leidžia dresiruojami tol, kol sugeba atlikti nežymius ir nesudėtingus namų ruošos darbus. Pavyzdžiui: plaua indus, vaškuoja grindis, prižiūri vaikus, atneša anglies, pinigų ir t. t. Už tai juos gerai maitina, prižiūri, lepina.

Sekmadeniais juos moterys išveda pasivaikščioti arba leidžia vienus į futbolo ar ledo rutulio rungtynes. Atsitinka, kad stadione vyras pamiršta gautas auklėjimo pamokas, jame atbunda atavistiniai instinktai, ir jis ima keiktis, rėkauti teiseiui ir t. t.

Kelią į namus vyras paprastai suranda pats, jei, žinoma, jo kelyje nepasipainioja alkoholis.

Čekė Smirnova

— o —

Visuomet gaunu gerą procentą kortelių (ir jis metai iš metų auga!), kur uždėta pavardė guminiu stampu. Argi toks guminis sveikintojas dar pretenduoja į mano draugus ir galvoja, kad šitai pasveikino?

Al. Nakas

— o —

— Lietuviškiausias vyro idealas yra alų geriančio futbolisto tipas.

Dr. Arūnas Liulevičius

— o —

— Mes šaukiame patriotiniais šūkais, o tikrumoje nebematome karpos ant savo nosies.

Muz. J. Bertulis

Linksma mūsų kolonijose MAZOJI LOS ANGELES LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA

Anupras — asmuo, kuriam iki režisierės Dalilos taip toli, kaip iš žemės iki saulės. Žurnalistas Seriba mano, kad jis tik tuomet išgarsės, kai išves į sceną Buridano asilą.

Birutininkės — kunigaikštishka organizacija, kuri šelpia ne tik į vargą patekusį lietuvi, bet ir gerą tarnybą turintį generolą.

Juozas G. — sovietinių lietuvių rašytojų knygų apologetas, išvengti losangelečių pasipiktinimų pasprukęs į Cleveland, Ohio.

Dr. Jurkūnas ir dr. Pamataitis — Kultūros klubo laidotuvių direktoriai, palaidodę tą iš rašyt. Gliaudos perimtą klubą nežinomoje vietoje; buvusieji klubo lankytojai didžiai pasipiktinę, kad tos laidotuvės atliktos be jų žinios. Kaip nedalyvavę laidotuvėse, jie net nežino, kur to klubo kapas, o taip norėtų uždėti ant jo raudonų rožių vainiką, suvilgytą savo ašaromis.

Karuža — toli į ateitį numatantis asmuo, kuris Los Angeles mieste supirkinėja žemės sklypus būsimiesiems savo vaikų vaikams, kaip savo laikraštį praneša Dyguldagis.

Tininis — lietuvių kalbos skaistybės saugotojas; taip ji tituluoja Dyguldagio laikraštį; serenadų Andromachoms dainuojantis. Sarpūna

Mozartas ir tramvajai

Smulkus biznierių, atsikėlęs į Californiją, greit pralobė. Su pinigais atėjo ir noras būti priimtam į geresnę kompaniją, tai nusipirko namą Beverly Hills ir po kiek laiko pavyko būti pakviestam pietų garsaus filmų direktoriaus namuose. Po vakarienės visi susėdo muzikos kambarėje, kur pianistas atliko keletą muzikos kūrinių. Baigiant namų šeiminingą kreipėsi į svečius:

— Dabar išgersim dar vieną dalykėlį mūsų visų taip mėgiamo Mozarto.

— O, Mozarto! — nudžiugo gavusi progą pasirodyti visus pažįstantį žmona. — Dar vakar mačiau jį važiuojantį penkto numerio autobusu į Santa Monica.

Kambaryje svečiai persimetė reikšmingomis šypsenomis. Vyksiant namo, vyrelis užsipulė žmoną:

— Sakiau tau kuo mažiau aušinti burną! Jau apie mus visi turėjo gerą nuomonę, o tu viską sugadinai!

— Aš pati pajutau, kad pasakiau kažką ne taip, — nusiminė žmona. — Koks buvo reikalas?

— Tokios kvailios tikrai reikia dar paieškoti! — pyko vyras. — Nejaugi nežinai, kad numeris penktas visiškai nevažiuoja į Santa Monica?

— Aš esu individualistas, — tarė vyrukas vaikų darželyje.

SEIMOS KERTELE

Pedagogika sako — vaikų auginimas nėra toks problematiškas, esą tik reikia vaikui laikyti vieną galą pilną, o kitą sausą.

— o —

— Ponas direktoriau, mano žmona reikalauja, kad jūs man daugiau mokėtumėt.

— Gerai, aš pasikalbėsiu su savo žmona.

— Gal būtų galima bažnyčioje įrengti „reksnynus“?

„Laiškai Lietuviams“

POEZIJA IR BOTANIKA

Poetas P. Babickas parašė meilės eilėraštį, kuriame mergaitės meilė paremta žemės ūkiui reikšmingais augalais: Pamyliu joms skaištų grožį Ir myliu aš žemės. Veiduose jos žydi rožės, Akyse melsvi linai.

Ji — kaip mėta ir kaip rūta, Kaip darželio radasta, Mano mylima mergelė Tokia nuostabi, keista.

Pasakiau jai meilų žodį, Pasižiūri, nežinai — Ar veiduose liepsnos aguonos, Ar žvilgsny banguos linai? Tačiau Ant. Gustaitis apie vi-

S. V.

Politiko paminklas tuo vertingas, kad jis tyli ir nieko nežada,